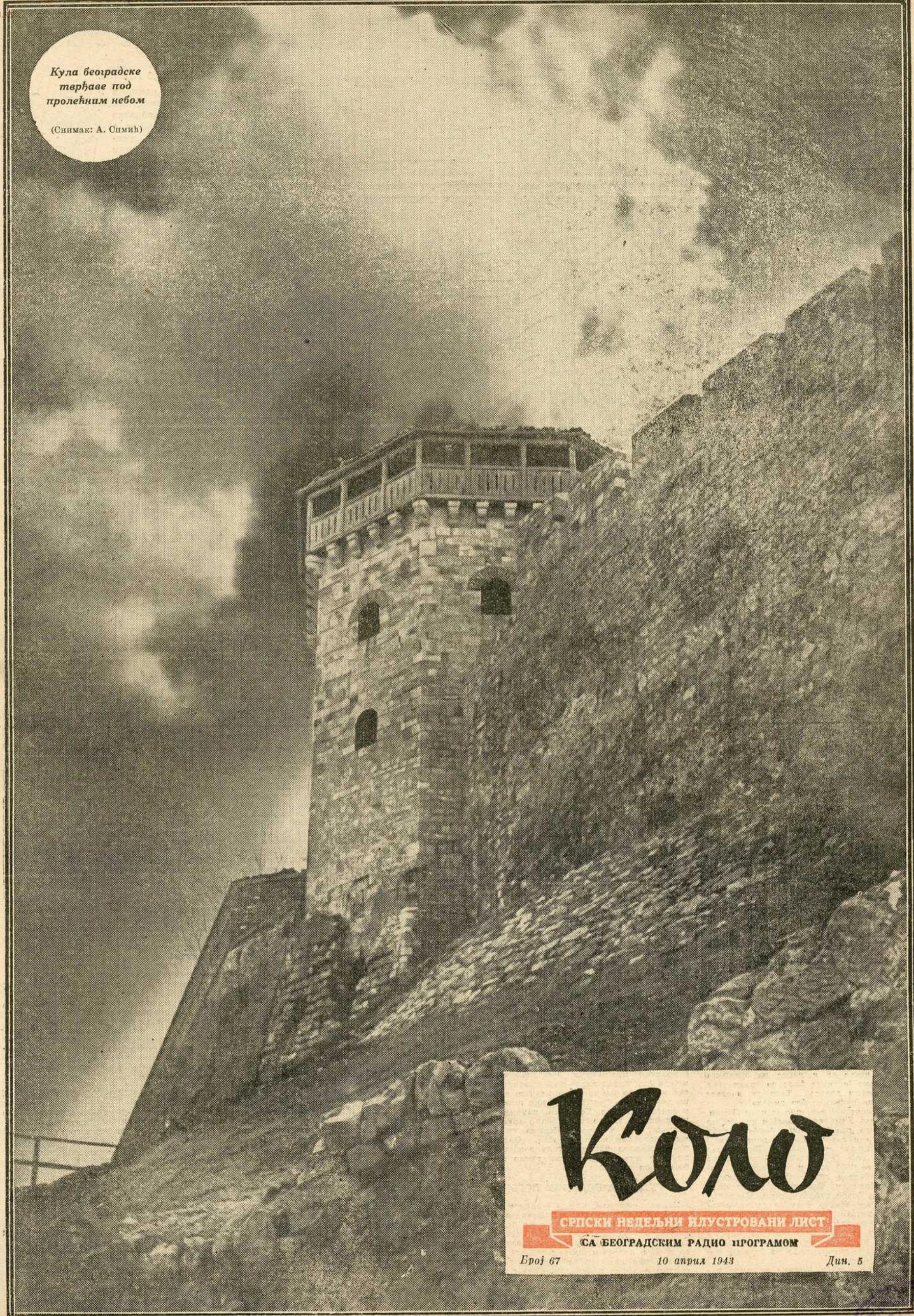


Кула београдске тврђаве под пролећним небом

(Снимак: А. Симић)



# Кош

СРПСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

СА БЕОГРАДСКИМ РАДИО ПРОГРАМОМ

Број 67

10 април 1943

Дин. 5

# Календар муга комшије

НЕДЕЉА, 4 АПРИЛ.

Гос'н комшијин шврћа опет добио батине у школи. А, знate зашто? Зато што га питао учитељ: шта је то лицемер? а он одговорио:

— Лицемер је ћак који долази с веселим пицем у школу.

ПОНЕДЕЉАК, 5 АПРИЛ.

Показује гос'н комшија једном свом пријатељу, у канцеларији, машину за рачунање, па ће му рећи:

— Видиш ову машину... То је сјајан изум. И најглупљи човек на свету помоћу ње може да рачуна...

Онај погледа машину па с неверицом извали:

— Није могуће! Дај да пробам...

УТОРАК, 6 АПРИЛ.

Напала госпа комшинца гос комшију, ономад:

— Нашла сам на твом иберцигеру плаву длаку!...

Комшија се, међутим, није збунио:

— Па шта? То је доказ да иберцигер од прошле године нисам још носио, а ти си, као што знаш, црнка тек од ове године...

СРЕДА, 7 АПРИЛ.

— Је ли бато — пита јуче један господин комшијиног синчића — је ли твоја мама код куће?

— Питајте нашу девојку, она зна шта треба да каже...! одговорио комшијин син-окачењак.



— Добра та дрвена обућа, само много лупа...  
— Боље да платим десет-петнаест банки па да лупам, него да испортим пет-шест хиљадарки па да не лупам...

## О свепу и свагчу

### МАЈСТОРИ ЈЕЗИКА

Неки индијски писац није жалио труда да напише један манускрипт од 50.000 речи, у коме ни један једини пут није било употребљено слово е. Желео је да нађе издавача који би ово велико његово дело, на коме је радио пуних 10 година, хтеша да птампа. Настојао је да докаже потомству да и индиски језик, у коме скоро свака друга реч има слово е може да буде без њега.

Олични покушаји вршени су и пре и после њега.

Проповедник Јохан Конрад Боноранд из Граубиндене, као холандски ратник свештеник за време ратова против Луја XIV располагао је читавим богатством израза. Године 1718 птампао је једну своју проповед са садржином из 12 стиха 22 главе Јовановог откровења, а ни једанпут није употребио слово р.

Из истог доба спомиње се Кардоне, који је написао једну дугачку песму, не употребивши слово р. То је био тежак посао, али сама песма није имала вредност.

Овакве врсте су и песме из средњег века, којима је сврха била на сваки стих починио истим словом. Тако су настале многобројне реченице без смисла.

Сличног пакујај извршио је неки Немац, који се звао Хамкониус, својом песмом од 1200 стихова где је описан борбју између калвињиста и католика. Све речи у овој песми починије су словом Е. Друго дело ове врсте које је прилично било чуvenо појавило се 1530 год. у Антверпену. Наслов овога дела гласи: Путна поркорум, пер П. Порциум. Поетам. У овом делу описана је борбју између свиња. Неколико места у овој књизи могу се са задовољством прочитати. Оно што је важно у овом делу је то, што се непознати писац трудио да унесе само речи које се почињу словом Е. Више пута је ковоа речи, тј. немачке речи је латинизирао, да би имао потребне појмове.

Један други плол језичне вештине изгледао је у доба наших дана. Један професор на Сорбони у Паризу потрудио се да реченицу: Ja te volim! преведе на све мо-

гуће језике. Тако је ову реченицу написао на 1115 различних језика, и поклонио својој жени.

### КАКО ЈЕ ВЕЛИКА ЉУБАВ СТВОРИЛА ЈЕДАН ЈЕЗИН

Једна велика љубав била је повод да проговори и глувонеми. Португалец Јакоб Родригес обожавао је једну младу глувонему девојку. Очајан што она не може да чује и разуме његове некне изјаве, дуге се мучио како да пронађе начин како да се споразуме с њом. Најзад је успео. Тако је постао говор покретним рукама којим се и данас служе глувонеми.

### ДРВО КОЈЕ ПУШТА КРВ

Недавно се вратила с пута експедиција најбољих јужноамеричких ботаничара, која је провела неколико месеци у дивљим прашумама у пределу реке Амазон. Научници су донели собом врло занимљив материјал. За време свога крстарења по баровитим прашумама Амазона, у које можда још никад потле није крошила људска нога, ови научници пронашли су преко две хиљаде биљака које још нису биле познате ботаници. Сем тога, научници су пронашли у тим шумама једно дрво, које изгледа, само у овим крајевима, са нарочитом погодном клијмом, расте. Ово првично представља за науку велику сензацију и по томе што је његов сок, тамно црвене боје, врло сличан крви.

### ОРГУЉЕ СА ВОДЕНИМ ПОГОНОМ

Нарочите оргуље, можда једине у целом свету, налазе се у Северној Италији у месту Герола ди Валтенина на реци Ади. Ове оргуље налазе се у једној кући која је подигнута крај млина. У соби се налази много крша и нереда и тек кад се боље погледа по соби примети се једна столица за седење и лирке с педалом. Све је дрвено конструкције. Ако би сте тражили певи, не би сте их одмах нашли. Оне су свуда појестима где скупљачи оргуље траже

оне су дрвене, али не округле, већ четворougле, а како нема доволно простора у соби за дужину сваке певи и акустику тона, то су неке пресавијене два и три пута. Ово изгледа као да се по видовима пење бршљак који тражи излаз из ове просторије. Међутим, ако се точак од млина стави у покрет онда он стави у акцију и мехове који утерају ваздух у цеви. Пео овај инструмент који се назива оргуља, радећи на овом послу непрестано осам година. Од материјала имао је само дрво и неколико ситних алатки. Па ипак је постигао то, да оргуље дају изванредан тон. Педесет година је свирао на овим оргуљама, па само црквени певи, већ и световне песме певају и игре. Много света је долазило да види ову уметничку творевину и много уметника из целе Европе. Творац овог инструмента је умро, оргуље су наследиле његове кћери које су их потпуно запустиле тако да више не дају звуке. Оне су у стању само да буду приказане људима, али глас им се не може чути.

### КОЛИКО СУ СТАРЕ НАОЧАРИ

Није познато коме припада власника веома наочари. Зна се да су прве наочари прајдје у Венецији, али се не зна тачно ни година ни век. На једној фресци Томаса Моденског, која се налази у сакристији цркве светог Николе у Тревизу, приказан је човек с наочарима. Фреска је рађена 1352 године. Писани споменици о наочарима су старији. У једном флорентинском рукопису из 1299 године писан каже: „Сада сам већ тако стар да не бих могао ни читати ни писати без стакла званог „очијали“, које је пре кратког времена пронађено на благослов јадних стараца, чији је вид попустио“. Према овом изгледу да су наочари пронађени у XIII веку.

### ОД ПРИРОДНЕ ДО ВЕШТАЧКЕ ОРХИДЕЈЕ

Орхидеје је лепа као грех, привлачна ка прашумама, али страпане је њен цвет, и ко га тражи игра се смрћу.

Орхидеје зелене боје доносе ловци из прашуме Суматре, невино беле цветове доносе из долине Тибета, а најлепше цветове боје хециотропа, који миришу на нарцис и хајантине, скупљају у унутрашњости Гватемале. Златне орхидеје, опасне као дивље авери или непознати гимазици, доносе из зеленог пакла Мато Гросо.

Земља исправља гројницу баш на оним

ЧЕТВРТАК, 8 АПРИЛ.

Био госн комшија на неком веридбеном ручку, па се обратио неком господину с којим се тек упознао, међу осталим гостима:

— Ако имате квог уплива на домаћицу куће, господине, било би добро да јој кажете да је већ време да седнемо за сто. Ја мислим да су гости већ гладни...

Онај га човек погледа па му рече:  
— И ја то исто мислим, господине, а што се тиче оног уплива на домаћицу, то, нажалост, немам, јер ја сам, знate, домаћин.

ПЕТАК, 9 АПРИЛ.

Веровали или не, али госн комшија нам прича ово као истину истинску. Каје како је она наша сусетка што има шесторо деце, и која је иначе велика помодарка, ономад, кад је грануло оно топло сунце поша па је зовала служавку и речла јој:

— Ана, хтела бих да изађем мало у варош, па бих повела и једно дете да се прошета... Шта мислите које најбоље пасује уз ову хаљину?

СУБОТА, 10 АПРИЛ.

Онај наш млади сусед монден удвара се једној девојци из нашег комшилука (иначе одличној партији) и најзад се решио да је запита:

— Шта мислите, да ли би ваш господин отац пристао да му будем зет?

— Па по свој прилици да би — одговорила девојка. — Ја и тата смо увек различитог мишљења... М-ћ

цвет; у том влажном пределу, у том правом паклу, његов мозак само што не узира. Зверови га вребају са свих страна. Кад, горе, у жбуњу лијана угледа диван цвет, он је обично окружен амијама отровницама, или му одатле прети отровна стрела урођеника.

Раније су плаћане фантастичне суме за неки редак примерак орхидеје; затим је човек решио тајну постолину орхидеје и припремао јој погодан терен у другим земљама. У великом стакленику баштама између апарата који стварају повољне климатске услове, гаје се орхидеје, чије су боје све богатије и превазилазе и саму природу.

Иако дуго није било могуће гајити орхидеје у Европи, јер није било потребних инсеката за оплодење, ипак је сада стручњацима пошло за руком да оплоде цвет. Чин је то изведен, одмах се оплодио цвет затворио и увео, али у његову унутрашњост сазреваје плод из чијег се семена после неколико месеци добило пола милиона финих семенки. У стерилизованим стакленим флашишама, ове, као прашница фине семенке, клијају на погодном терену и после недељу дана се применеју мали листићи. Они се пресајују у саксије више њих заједно, а када мало израсту, олвађају се да би се под тропском температуром, развиле. Баштам постаје створитељ, бори се с природом, врши укршавања и добија нове и све лепше врсте овог необичног цвета.

### НОВО СИНТЕТИЧНО СТАКЛО

После многих опита и проучавања у Италији су постигнути одлични резултати у погледу производње нове врсте стакла, синтетичким путем.

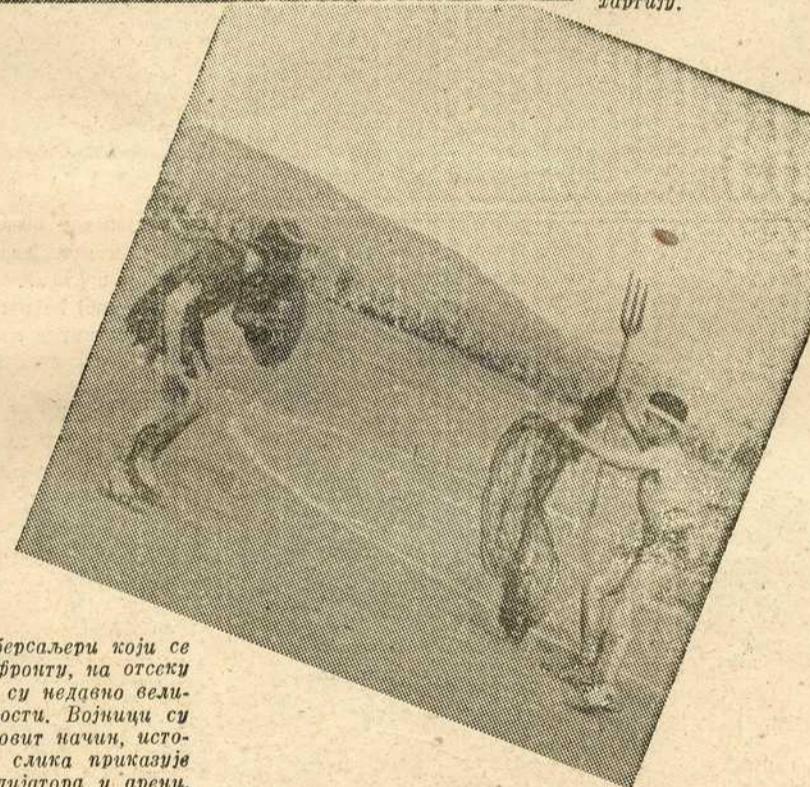
Ново стакло је провидно као и обично стакло и може бити замењено у свима слукајевима примене. У поређењу са силицијумовим стаклом ново стакло има то предимство што је врло отпорно против паре, морске соли и минералних киселина.

Главни уредник Мића Димитријевић \* За фотографије Александар Симић \* Пратч Ђорђе Лобачев \* Уредништво Панчареовића ул. бр. 31. Телефон 25-010 \* Владислав Јован Гаврилов \* Администрација Ћечанска 31 Београд. Тел. 24-001-10; штампа "Штампарија Београд" А. Л. Ћечанска 31. Тромесечна претплата 58.— дин.

# КРОЗ СВЕТ



Најновији тип немачког тенка („Тигар“) који је недавно, на основу стеченог ратног искуства, саграђен у немачким фабрикама оружја. Овај тенк, наоружан топом пајевће прорубне моћи, прави је страх и трепет за непријатеља. Њему у борби нију добрали ни позната цивилска окупна кола Совјета (Т 34) ни тенкови англо-америчке производње.



3 — Италијански берсальери који се боре на Источном фронту, на отсеку Доњца, приредили су недавно велике спорске свечаности. Војници су приказали, на сликовит начин, историју ратова. Наша слика приказује борбу римских гладијатора у арени.



2 — У свим европским земљама подведена је акција за сакупљање отпада-дака. Наша слика приказује децу основних школа у Белгији која жарљиво купују стари хартију.



3 Vietato fumare! ▲ Verboden te rooken!  
Défense de fumer! ▲ Nie wolno palić!  
Zákaz fajcť! ▲ Курить воспрещается!  
ПУШЕЊЕ јЕ ЗАБРАЊЕНО! ▲ ЗАБОРОНЯЕТЬСЯ КУРИТИ!



4 — У Немачкој ради неколико милиона страних радника свих европских народности. То најбоље илуструје напис у једном предизвiku. Ту је наредба: „Пушчење забрањено“ исписана на десет европских језика: на немачком, италијанском, холандском, француском, пољском, словачком, руском, украјинском и на српском језику.

5 — Пела национална Кина која се недавно придружила борби Јапанаца против Чангајшека преплавила је плакатама против Англоамериканаца. На плакату пише: „Доле англо-американци! Напоље из велико-азиског простора!“

6 — „Конски аутобус“ је најновије саобраћајно срећтво ратног времена и Копенхагену, у Данској. Мотор је демонтиран због недостатка бензина, а на шоферијово место сео је, у старијској гала-одори, у фраку и цилиндру, кочијаш који тера своје „четири конске снаге“.

(Фото: Б. Ф. А.)

Јапа поља су опет оживела...  
Пролеће се осмехнуло својим  
топлим, сунчаним осмехом...

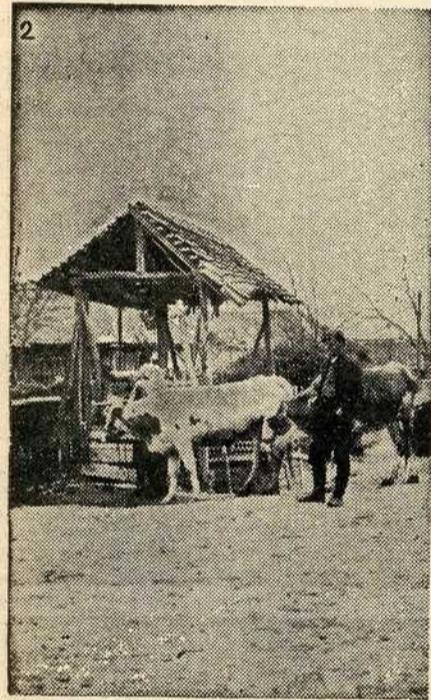
Поља су живахнула, а на већ озеленелим ливадама блеје стада, што жељно, после зиме, чупкају прве травке...

У раном пролећном јутру шкрипијери на бунару. Журно се поји стока и хвата у јарам... По неравним сеоским путељцима, кроз њиве и ливаде, преко брежуљака и крај расцветаних воћњака, клопарају кола ратара. На њима плуг, дрљача и брана...

Угарене њиве и стрништа лагано се браздају оштрим раоницама, и постају, у одблеску сунца, тамније од свеже, влажне превртане земље...

Другим путићима вијугају кола натоварена свежим, белим ољуштеним кочићима за виноград. Окопава се и лоза, орезује и везује.

А, тамо, у селу, чељад редује... Кад сунце високо отскочи похитију жеље с торбама и судовима у рукама на њиве и у винограде, да посленицима однесу јело... Пасуљ пребрањанац, проја, која кисела паприка и мауна. Велики је пост и село га поштује и држи... А, кад се судови испразне, дижу се сви с шарене простирке, што је била простира ту крај трништа што означава међу њиве, и наставља се с ралом све до смираја сунца...



1 — Раном зором крећу из села на њиве кола натоварена плугом, дрљачом и браном.

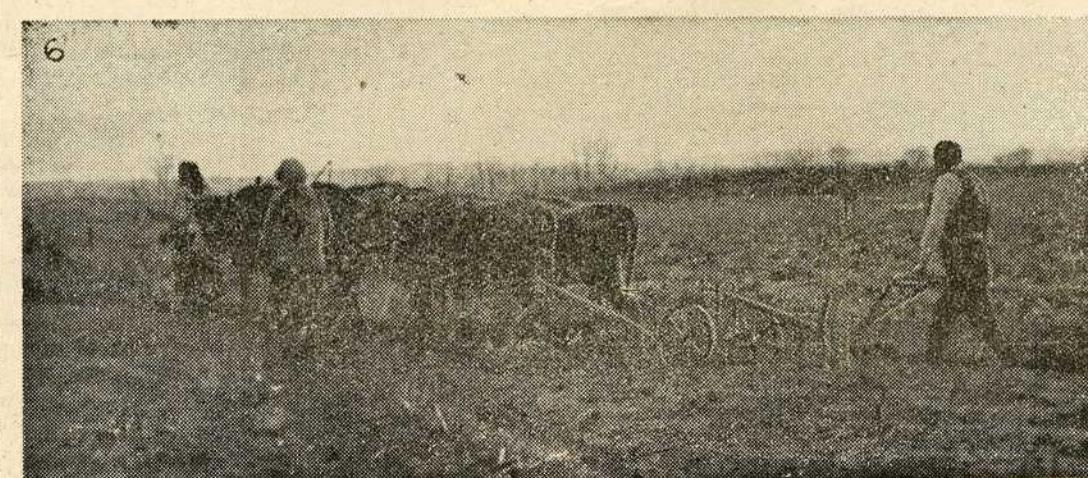
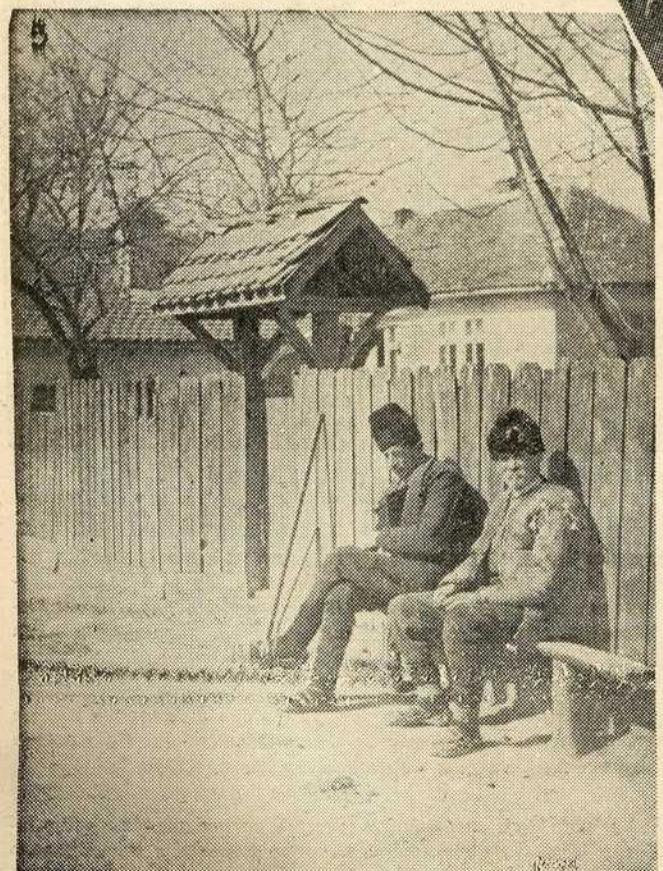


2 — Напајање стоке пре полaska на њиве.



3 — Ове на паши.  
4 — Доричак ратара на њиви.  
5 — На топлом пролећњем сунцу.  
6 — За време орања.

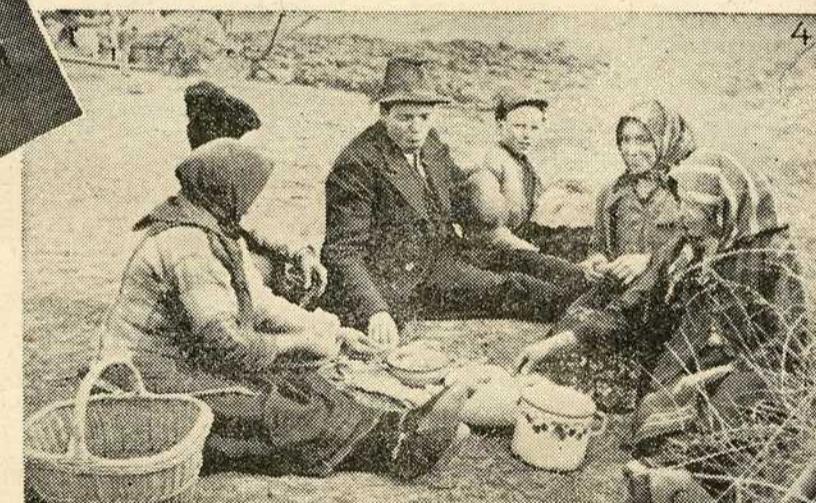
(Фото: Ing. Ратомир Стефановић)



А добра земља, родна груда српска прима у своја недра сeme што га рука ратара широким замахом развејава, да му се, налето, Божје здравље, све то стоструко врати...

После ће пасти ноћ, тиха, смирен... У њој ће ишчезнути и ведра сеоска песмица, што је пошла у сутону с њиве, пут топлог огњишта.

P. Ст.



## БЕОГРАДСКА НЕДЕЉА

# Тото, зар чуди пост?

Госпа Фросина пије се то један-пут питала. Питала се још чим се удала, па се питала кроз цео дуги и не безпотресни брачни живот, а пита се и дан данас. А, ево, и шта се пита... Пита се, брате, како је могуће да један, рецимо, човек, води двоструки живот и то тако двоструки да му та два живота, што их води, уопште не личи један на други...?

— Па, лепо, — питаћете мажда шта се тиче госпа Фросине тамо неки човек, који води такав двоструки живот?

Мебутим, тиче је се. И те како... Јер тај двогуби човек, који воли да живи у дупликату, није нико други до њен законити (други по реду) спруг — Тота!

Ето, он, тај исти госн Тота, живи двоструким животом, и баш тако: да му један живот што га води у брачном окриљу, уопште не личи на онај други живот што га опет води, у нечijem туђем окриљу...

Истина, госпа Фросина је знала да је госн Тота радио извесне ствари у дупликату. Знала је рецимо, да је био у исто време члан две политичке странке, које се глажиле као жути мрави. Па је знала да је увек двапута гласао, једанпут, као државни чиновник, за владину листу, а други пут као слободан грађанин, за — опозицију... То је, дакле, госпа Фросина знала, и мислила да тако треба да буде и да је то, мање више због каријере, и за оно, што кажу, колико да се нађе, алу не требало. Па је знала, тајко, да је госн Тота радио и у надлештву, као редовни и развертани чиновник, а знала је да је радио и као хонорарни књиговода код једне веће трговачке фирме, али је и тај дупликат имао своје оправданье. Оно што није знала то је да је госн Тота, код куће, био и прави патријархалан и дубоко релегизан човек, прави православац, да је умео да дели на све стране моралне придице, а овамо, ван куће, био сушта противност...

У том његовом специјалном дупликату, госпа Фросина га није својеручно ухватила, али је небројено пута чула од других да је њен Тота волео да врде, и то не једанпут, и не само на једну страну.

Ето, зато се и питала: како је то могуће! Питала се јер у дугогодишњем брачном животу с госн Тотом није успела да открије у њему глумачки таленат, те да тако објасни тај његов двоструки живот, с једне стране строго породитни, а с друге, мал те не распушчики!

А, трудила се, сирота госпа Фросина, да одигра улогу већног детектива. Њушкала га је годинама, и кад би госн Тота, унео под брачни кров кахак түб мирис, она би га испитивачки узимала на унакрсну ватру, и лично би одлазила до берберина да се увери је ли оиста тај мирис потиче одатле, како је павео на свом домаћем саслушању, или је неког женског порекла... Трудила се, као што рекох, али све бадава. Госн Тота је вешто умео да прије своје грешне трагове, и вешто и даље живео тим двоструким животом. У том свом дупликату он је чак толико ишао далеко да је, кад би изашао у штету с госпом Фросином, невероватно опшtro критиковати младе ладије што су поткусили сукњу, као да су изгубиле текстилну карту, и што се тако слободно попашају на улици. А, у ствари, грешни г. Тота, волео гојотину и то слободно попашање више него самога себе... и грешно калго би му се дала прилика.

Ту недавно, појавио се с пакетом под мишком. Кад га отворио из њега

испале женске ципеле с дрвеним ћо-ном.

— Ју, шта ти је то, прни Тото? — питала госпа Фросина очигледно изненађена.

— Дрвењаци!

— Какви дрвењаци?

— Па дрвене ципеле! То сам ти узео да штедиш оне кожне.

— Боже, Тото, па не знам да ли ћу моћи... Да ли ћу моћи, мислим, да привикнем...

— Ех, што да нећеш... Све се може кад се хоће. Уосталом, толики свет носи дрвене ципеле па зашто ти да не поносиш. Боље сада да их поносиш него после.

— Кад после?

— Па, после, кад сви испечеју кожне ципеле... Ти онда има да поносиш оне кожне...

— Добро, али клопарају!

— Па нека клопарају... Ниси их у克拉ј, твоје су па и кад лупају, лупају за твоје паре а не за туђе...

И, добра госпа Фросина, одистински почела да носи дрвене ципеле. Лупала, клопараја и посила их... А, стари лисац, госн Тота, ликовао што му же на лупа, па је чује још из далека...

Уствари, није то клопараје и лупање, био једини разлог што је натерао жену да носи дрвене ципеле, и што је убедио да тако треба да буде. Госпа Фросина се убрзо и сама уверила, као добар штедиши, да ће јој се та дрвена обућа исплатити једнога дана. У госн Тотиној глави тињала је потајно и једна намера...

Баш ту скоро, када је почeo ускршњи пост, којег се госн Тота најпобожније прихватио — с намером да се и ове године причести — госпа Фросина је пуким случајем ушла у његов двоструки живот... односно, сасвим случајно открила му дупликат. Претресајући госн Тотиног тетет одело, да га да за Ускрс, на хемиско чишћење, написала је госпа Фросина на једно цедуљче, управо на остатак једне цедуљице, на којем је женским рукописом, писало од речи до речи ово: "...а највише бих волела да ме обрадујеш за празним једним паром ципелица... Не заборави само, Тото, да ми је број 38..."

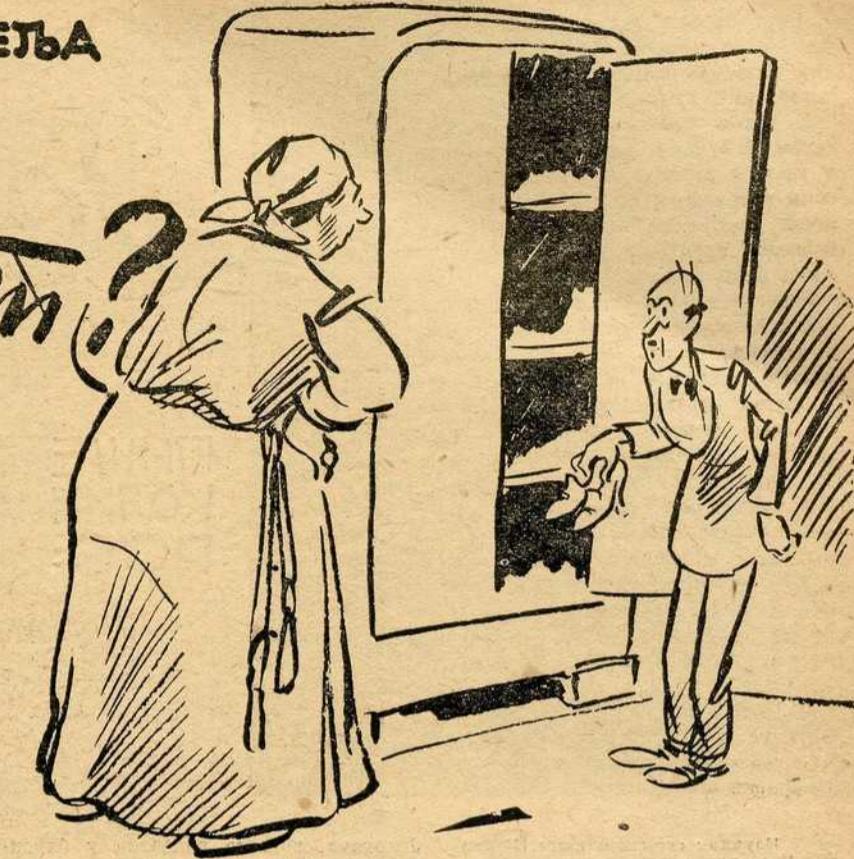
Тај остатак цедуљице — који је за госпа Фросину био несумњиви документ — игром случаја или вољом судбине (што је свеједно) остао је закачен некада у неком шаву поставе цепа и тако пао у руке баш опоме коме не треба.

Друга жена би експлодирала. Али, госпа Фросина се савладала. Место да одмах направи лом, она се притијала, и узела да мотри на госн Тоту. И, тако мотрећи, једнога дана, оставила је своје дрвене ципеле у претсобљ, и поплака, у чарапама, ушла у своју спавању собу, да види шта Тота тамо тумара. Улогу детектива одиграла су „дрвењаци“. Слушајући их како клопарају по кухињи, г. Тота је мирно могао да настави оно што је био почeo, не предвиђајући да се „дрвењаци“ лако изузавују. Зато се запаљио, ку дикамо више од госпа Фросине, кад је она нечујно ушла и затекла га како из ормана вади једне њене нове ципеле (које је свега двапут обукла — број 38) и како покушава да их стрпа у цеп, једну у један а другу у други...

Комшијук је само чуо дубоки глас госпине Фросине врисак:

— Тото, зар уз часни пост...

А, онда није ништа више чуо... Шта се одиграло у госн Тотином стану, остало је тајна. Није само тајна да се госн Тота вајкао баш ових дана, како



неће моћи да се причести ове године, јер се огрешио.

— Како огрешио?

— Тако лепо... Заборавио сам се, па сам се омрсио...

А, тамо негде, у једном шаву женске миришљаве ручне торбице, чија власница носи ципелице број 38 (баш

као и госпа Фросина) лежи изгужвала, у бесу, цедуљица, исписана капија-риским дугогодишњим рукописом:

„Замисли, онај мој обућар преварио ме, иако сам му дао капару... Од ципела неће, изгледа, ништа моћи да буде. Не лути се... Љуби ти твоју босу ножицу твоју — Тото“.

М. ДИМ.

## ЖИВОТ

### Гејша у Јапану

Сви смо слушали лепе приче о гејшама, Али, гејше и јапанске чајничинице забрањене су пре девет година. Додуше, гејше су и даље постојале као слободне играчице, али нестају као каста, и њихов живот био је веома, веома несрћан...

Скоро све, имале су исти живот. Рођене у сиротињи, одрасле у сиротињи. У раној младости родитељи су их давали под закуп сопственицима чајничинице. Родитељи су обично били прикупљени да то учине. Сопственици чајничинице већ је давно дао капару, дао и зајам и приде; они пак, нису били у стању да врате ни капару ни зајам, па су зато давали ћерку као залогу или као отплату. Продате девојке, истине, могле су да се уселе у чајничину тек кад напуни седамнаест година. Али, то није много мењало ствар кад су већ одавно биле жртвоване.

По уласку у чајничину, свака млада девојка добила би дивне хаљине и скрупце кимоне од свила. За њих, које су детињство и прву младост провеле у беди, почиње сада живот као сан. Све већи дуг био је последица раскошног живота ових девојака, које Европљани зову гејшама, а које Јапанци називају „поки“. Зато оне ни за тренутак немају ни најмање наде да би се једнога дана могле ослободити својих мучитеља, сопственика чајничинице, бар док су младе и лепе.

Јошиваја у Токију, на крају града, чувена је била по својим чајничиницама. Али, чајничинице је било и по паланкама и оне су биле лего ужаса.

Мученички живот водиле су „поки“ у овим кухињама. Једна од највећих тајни била је то што и поред таквог живота, ове несрћане девојке остају пижне и благе као деца „са осмехом, чистим и белим као расцветала трешња“, како то каже једна стара јапанска песма.

Један догађај, налије на причу, скрећујући је нарочито пажњу целе јапанске јавности на чајничинице и њихове лепе робињице. Коментари поводом тог догађаја можда су и довели да уредбе по којој је било забрањено издавање љубичаја дозвола за отварање чајничинице а старе (које су застаревале најдаље у

року за три године) нису се више обновљавале.

Ево шта је било:

Један принц, члан царске породице, командант ратног брода, приметио је једном како на палуби један морнар плаче. Питао га је шта му је. Морнар му је испричао своју несрћу. Он воли једну девојку која се зове Иза. Она воли њега и све би било добро. Али, Иза је кћи сиромашних родитеља. Када је напунила седамнаест година морала је да се пресели у Јошивару. Сопственика чајничинице тражио је 500 јена, да је пусти. А јадни морнар није имао толико новца. Иза је за њега била изгубљена... Принц, као први принц из бајке, послао је онда свог афутанта у Јошивару, платни 500 јена, откупив Изу и поклонио је своме уплаканом морнару.

Новипар су за ово сазнали и по велију јавну анкету; узбунили су целокупну јавност и све оне којима је био драги напредак од традиције; влада је већала и министар унутрашњих дела донео је паредбу којом је учинио крај, једном за свадга, патњама сиромашним и младим лепотицама, и овој несрћеној трговини белим робљем.

Веренику у заповлености

Далеко си драги чак у туђем свету.  
Далеко од куће, родбине и мене,  
Ал' не мари ништа, још те увек волим.  
Јер та изаша љубав несме да увеше.

Често мислим драги, на будућност нашу.  
На кућину белу и баштиду цветну,  
О томе смо драги сањарли често;  
И будућност тако, замишљасмо сретну.

Стримо се драги, јер не и то проћи.  
Бог је благи добар за нас, бића оба,  
Саставиће усуд попово наше двоје  
Поздраве ти шаљем. Твоја сам до гроба.  
Београд, априла 1943.

ЗОРИЦА ВЈЕЛОГРДИЋ



# Земља

ПИШЕ  
КОЛИН  
РОС:

Научник светскога гласа, Колин Рес, човек који је за тридесет година пропутовао свих пет континената, боравио је прошле недеље у Београду и одржао ванредно занимљиво предавање о „Светско-политичкој борби за Африку“.

Његова дела: „Између УСА и Пала“, „Судбоносни тренутак Америке“, „Пробуђена сфинкс“ (Египат), „С камером и дечом кроз Африку“, „Пут на Исток“ (Крај Саветску Унију), „Море одлука“ (Пацифија), „Данаас у Индији“, „Недовршени континент“ (Аустралија) позната су широм света и донала су му углед писца светскога гласа. „Коло“ ће објавити за спрску читалачку публику одломке из његовог дела која уживају светску популарност и на тај начин упознати је са овим еминентним немачким научником и писцем.

У данашњем броју објављујемо један одломак из његовог дела „Нова Азија“.

## Сан Франциско — Јокохама

**2**али је случај да Јокохама, светско пристаниште на јапанској страни Пацифика, личи Сан Франциску на америчкој страни? Обе вароши имају изванредно повољан положај чудесно заклоњеног залива, обе су заједнички претриле трагедију једног земљотреса који их је до темеља био разрушио. И обе су, упркос трагичном ујесу, саграђене поново и веће и лепше.

Па и поред тога, путнику с оне стране океана који све то не зна, кад после четрнаестодневног путовања стигне из једне вароши у другу, пре ће пасти у очи разлике него сличности између ова два града. Разлог томе је јасан као на длану. Једно је Америка, друго Азија. Тамо богом благословена земља с божанственом климом, неизмерно богатство, овде — сиромаштво и оскудина. За Калифорнију је потрес био необична катастрофа која се једном дешава, за Јапан је земљотрес обична, свакодневна појава. Ту се потрес прима као снег и киша, олуја или непогода...

Ако човек ове две основне разлике има стално пред очима, онда неће пасти у грешку да посматра Јапан очима Европеца или чак Американца. Да би се судило исправно потребно је да се суди сопственим мерилом те земље.

Јокохама је млада варош, за Јапан иште необично. Кад је амерички комодор Пири у лето 1853. године бацио сидре у тихим водама залива Урага,

Фуџијама, вулкан који је симбол Јапана. Као сан диже се његов врх покријен снегом.

Јапански сељак је највернији на свету. До врха брегова имаје да доведе воду да би напојио њеме своја минијатурна пириначана поља. Пиринач је гласна храна јапанског народа, али га никад нема у довољној количини, јер је Јапан пренасељен.

ди купали у мору. У Јокохами је, иако је био април, изјутра било снега на крововима и читаве дане непрекидно падала је киша. Али и то спада у разлике између обеју обала Пацифика. Из истог разлога је јасно што је у Сан Франциску и поред свег разарања које је проузроковао потрес могао врло брзо да се обнови живот, док се у Јокохами још месеце после потresa није знало, и то с правом, да ли се уопште сме приступити обнови вароши или да се варош гради на неком другом месту.

После последњег земљотреса, 1. септембра 1923. године, Јокохаме буквально више није било. Оно што је од велике, вароши у цвету, од милион ипо становника остало, није било друго него гомила задимљених рушевина. Ја сам тамо стигао у марта 1924. дакле за пола године после катастрофе. Доклед је око досезало никде није било ништа до цепела и рушевина, на брзу руку расчишћених. Ни у сну писам могао да помислим да ће људи никад имати храбrosti да граде поново на месту где су доживели такав ужас. Двеста хиљада људских живота прогута је овај земљотрес. Све је то изгинуло под рушевинама или, што је још горе, живо изгорело у пожару који је беснео три дана и од кога није било спаса. Јер, чак и канали и са-мо море горели су од бензина који се излио из разорених резервоара.

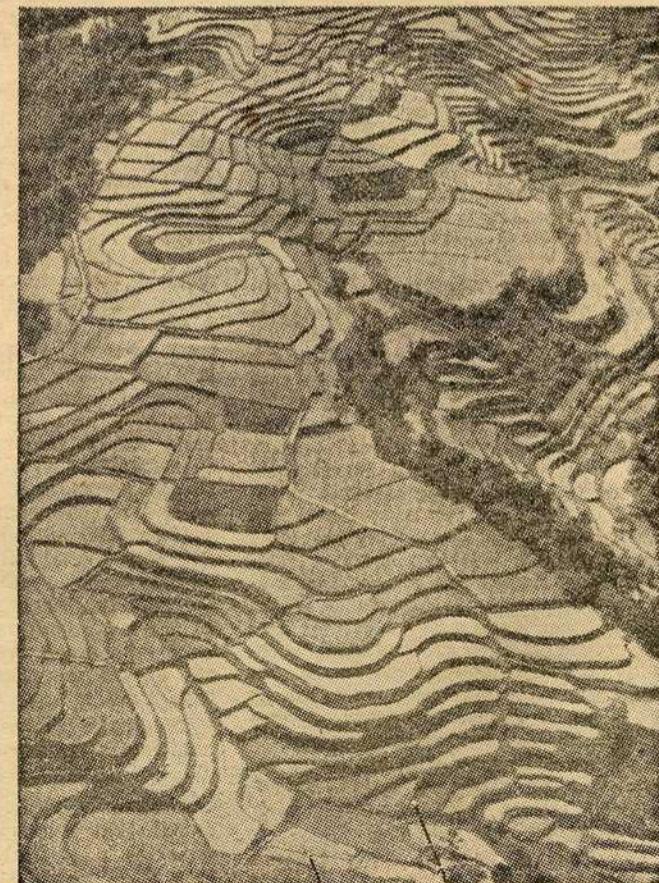
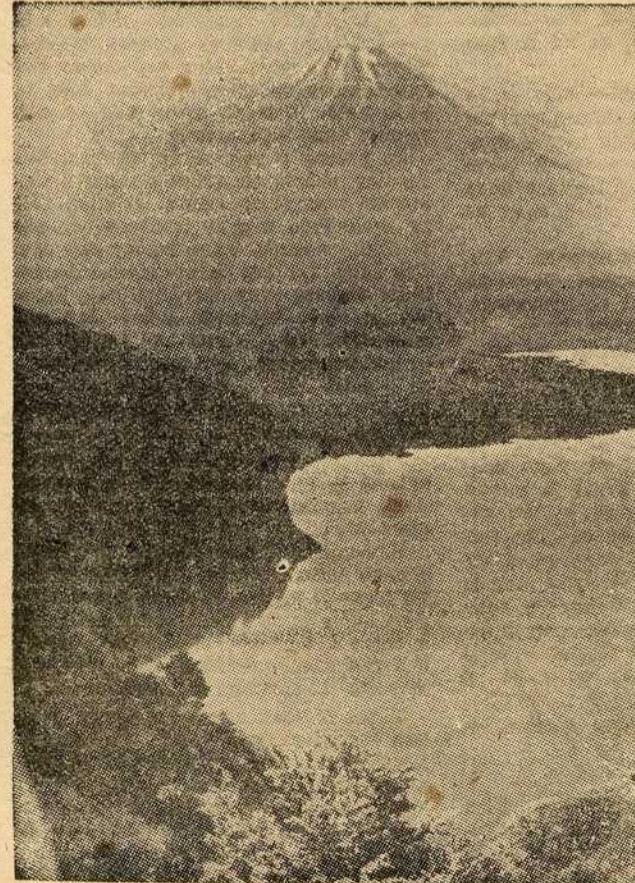
Карakteristično је, како са Јапанци поново изградили Јокохаму и да су је уопште поново изградили. Кад човек отворених очију прође кроз новосаграђену варош која се опет приближава милионској цифри становништва, разумеће много штошта на јапанском животу и начину мишљења.

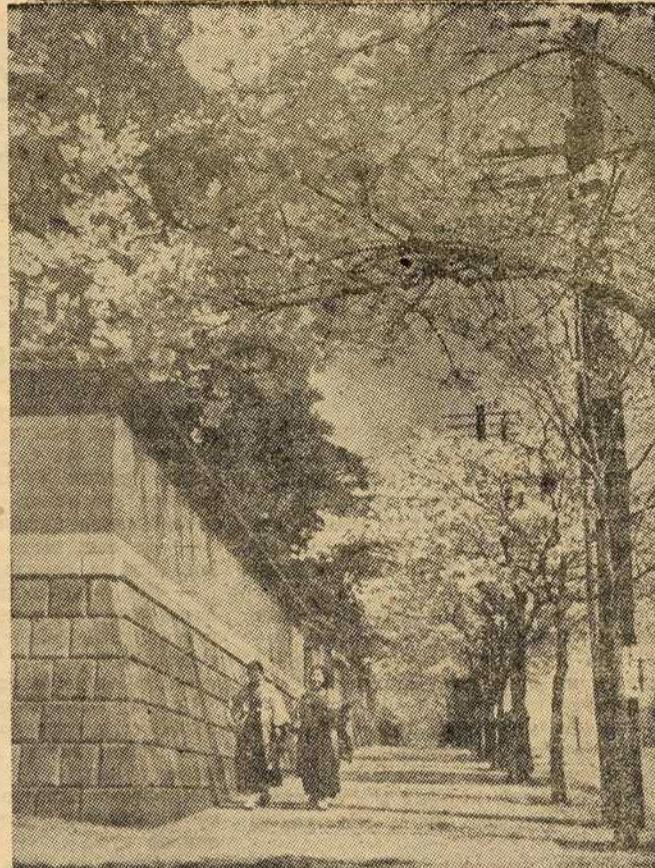
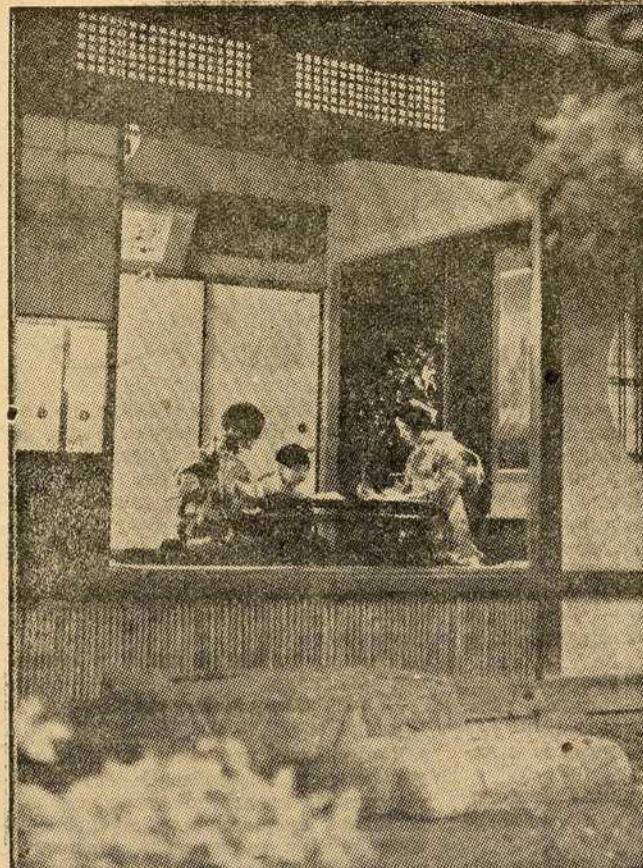
Нова Јокохама има дивно пристаниште са одличним лучким кејом, огромне бетонске магацине и све друго што ту спада. Пристаниште мора да буде и ту се није смело штедети. Репрезентације и онако мора да буде. Префектура и остale јавне зграде изгледају као да потреса уопште није било и да не може да га буде.

Јокохама је једно од првих уговорних пристаништа у Јапану, у које су

странци имали приступа. Године 1859. отворена је званично за саобраћај с инострanstvom. Странци су ту добили свој нарочити део вароши, селман, где су, иако одвојени од осталог становништва, ужivali права пуне екстерриторијалности. То право је, истина, 1899. године, укинуто, али је „селман“ и после великог потреса поново успостављен. Овде, у најлепшем делу вароши, у мору паркова, налазе се не само конзулати, него и претставништва великих страних фирм. Но, међу тим дивним, репрезентативним здањима још има празних градилишта обраслих травом, која леже пуста као и одмах после потреса. То целом „селману“ даје чудновато мртав тон, скоро нестваран изглед, али употребљује општу слику Јокохаме. Времена када су странци играли велику улогу у Јапану очигледно су прошли заувек. Њима је, додуше, остављено њихово ста-ро, лепо место, али онако више из учтивости, и предусретљивости, а можда и због извесног дивљења. Странци уопште насељавају још увек боље делове вароши, а маса јапанског становништва живи у новој Јокохами исто онако скучено, и скромно као и у старој. Јер, Јапан је сиромашна земља, поготово у поређењу са бескрајно богатом Америком, Јапан мора свој успон до величине и моћи да извођује сопственим самопрегором и самоодри-цањем.

Сан Франциско може себи да дозволи луксуз, да непрекидним штрајковима отежава страну трговину и саобраћај, Јокохама се бори за сваку то-ну робе. У Сан Франциску нико и не мисли да може да се земљотрес понови, и имају вероватно право. У Јокохами постојани слаби ударци потсећају становништво на несигурно тло под ногама. А по предвиђањима сеизмолошких опсерваторија у Токију, после катастрофе из 1923. године, може се за 50—70 година да очекује нова, можда и тежа. Али Јапанци знају да имају, неколико десетака година мирног времена за рад. То време треба да се испористи крајњим напрезањем снага. Можда то исто важи и за целокупну политику Јапана у Азији.





### Госпођица Хими се осмехује...

Вратили смо се из Кине у Токио. Опет смо отсели у „Нономији“ и, разуме се, Хими је истрчала да нас подвади и пренесе наше ствари из кола.

„Нономија“ је отмен токиски хотел који издаје апартмане. Могло би се рећи да скоро сваки странац, који дође у јапанску престоницу на дуже време, отседне прво у „Нономији“. „Нономија“ је сасвим америчански уређена, с љуксима малим меблираним становима, с кухињом и купатилом. А у канцеларији седи мала Јапанка, рођена у Калифорнији, која говори енглески као да јој је матерњи језик и која се пожртвовано стара за све.

Њен брат је млади Хими који није мање услужан од своје сестре. Он је још ученик и помаже само увече, у апартманима. Млади Хими пао ми је у очи колико по свом одличном знању енглеског језика, толико и по свом скромном, фином држављу и — рјавом изгледу. Овога пута био је још блеђи него пре и било ми је тешко да гледам како вуче тешке кофере.

Јапански ученици и студенти већим делом се пробијају кроз живот врло оскудним сретствима и зато запослен студент није иштица необично. Разуме се да је посао много тежи него код нас или у Америци. Пре свега, јапански студент мора у школи или на универзитету неупоредиво више да ради. Не треба сметнути с ума да он треба да усвоји једну њему сасвим страну науку, поред тога на страном језику. Сем тога, Јапанац није богзна како обдарен. Све што постигне, он постизава беспримерном трудолубијом и неупоредивом упорношћу. Навала на више школе је велика и избор строг. Само ко то издржи и обећава нарочити успех, може да се нада да ће постићи свој циљ. А могућност зараде за живот и школовање граничи се скоро с надчовечанским могућностима. Па ипак, многи то морају, а међу њима и Хими. Рекао ми је то једном, кад смо се лифтот возили у наш стан. Отац му је умро у Калифорнији. Поред тога има и малих сестара. Он и одрасла сестра морају да издржавају породицу. А просто је смешно колико мало зарадује. Нашао се у не-прилици кад сам га запитао колико.

— Не смеј пред једним Европејцем да кажем колика ми је плата. Тако је малена...

И стварно је невероватно мала. Мислим, тако око осам јена месечно. Али у јапанском домаћинству је сваки јен велики. Има академски образованих људи у Токију, који са 80 јена морају да издржавају породицу. То је отприлике 40 марака (800 динара). А Јапан ни из далека није више она јевтина земља као некада. Много штошта је исто тако скupo као и код нас, а скупоћа је сваким даном све већа.

Зато је Хими одмахнуо главом кад сам га запитао зар не би могао да се мало одмори. И стварно сам се забринуо за дечака. Нема сумње, туберкулозан је. Требало би нешто да се предузме за њега. Размишљао сам не би ли се дало шта учинити. Но, увек се појављују то глупо питање девиза. Са неколико јена не би му било поможено. Требало би неколико стотина да му се стварно помогне. А онда, још и питање да ли би прихватио моју помоћ. Јапанци су невероватно горд народ. За сваки случај отишао сам да говорим с његовом сестром. Она ме је умирила, да ће и онако распуст...

Има много „Химија“ у царству сунца. Генерал Араки ми је једном приликом рекао, да има пуно поверење у нови нараштај, само са студентима није потпуно задовољан. Немирни су и још увек имају у главама радикалне идеје. Генерал Араки је несумњиво у праву, али се исто тако не може много очекивати од гладних, и изнурених од рада и од учења, студената. Кад су немачки студенти путовали кроз Јапан чудили су се Јапанци њиховом здрављу и изгледу, а највише томе што је један једини од њих носио наочаре. У Јапану тешко је наћи студента који не носи наочаре.

Томе су, по мом мишљењу, крива делимично и кинеска слова која квare очи. Та слова су направљена да се четкицом крупна цртају, а не да ситно штампају тако да се једва читају. То је уопште проблем који још није решен, али од кога много трпи народно здравље.

Исто тако су јапанске куће идеалне за пролеће, лето и јесен, за живот у уском додиру с природом. Али, зими се у њима зебе и квари се здравље. Јапанци старога кова проводили су неку врсту зимског сна у хладно доба године, бар у унутрашњости земље, у севернијим крајевима. Цела породица лежала је већим делом поред огњишта под заједничким покривачем и тако се грејала.

Но темпо модерног живота, у који је Јапан доспео и који сада мора да издржи, ако хоће да живи, не допушта више никакво „зимско спавање“, не дозвољава ни за време тојлог године доба одмор и уживање у природи, у лепоти и прављењу стихова. За људе у јапанским великим вароштима нема више природе. Живот у великим вароштима нигде ни у једној земљи није леп за људе с ограниченим сретствима, али у Јапану је најчешћи тежак. Ни овде људи нису могли потпуно да се прилагоде модерним животним и радним условима. Јапанска кућа је дивна у слободној природи, према којој је отворена на све стране. У великој вароши то није могућно. Ипак се у великим јапанским вароштима, у Токију, Осаки или Јокогами, налазеју у недоглед редови јапан-

ских кућа густо збијених једна уз другу. Дирљиво је и болно погледати, како људи покушавају барем бамбусовом оградом пред прозором да себи дочарају слику једног врта. Но, између бамбуса и зида има једва толико места да се смести неколико јадних, закрњалих билаца, које бране приступ те и оно мало ваздуха и сунца не може да уђе. Већина кућа нема ни тога. Према улици је дућан или радионица, иза ње су просторије за спавање или становљање, без ваздуха, без светlosti. Зар је онда чудо, што се туберкулоза шире запрепашћујућом брзином и стање здравља забрињава у великој мери водеће људе у земљу.

Ипак, чини се све што се може, нарочито за омладину. Народне школе су одличне, деца су у њима и физички одлично обезбеђена. Право је задо-

јапанска кућа је песнички оквир породичног живота. Унутрашњост куће отворена је са свих страна, јер су Јапанци велики љубитељи ваздуха, сунца и природе уопште.

Стотине хиљада вишњевих дрвета украсавају улице Токија. У доба цветања, када пада велики јапански празник „Вишњевог цвета“, вароши је сва у цвећу као да је покрivena снегом. Ове вишње, међутим, не посе плода.

(Снимци из књиге: Колин Рес „Нова Азија“)

вљство гледати јапанску омладину, деца и девојчице на вежбалиштима и игралиштима, која се налазе поред сваке школе, кад се играју или вежбају. У мајим и осредњим местима услови су и на вишним школама добри, иако се и ту, као што је речено, од студената много тражи. Но они имају ипак времена и за физичко васпитање. Ја сам видео у неким школама одличне спортске приредбе, нарочито у јапанском хрвању, мачевању и пуду. Уопште Јапан је данас сав у значају физичког васпитања.

Може се рећи да, благодарећи националној дисциплини и патриотској преданости, нема данас у Јапану социјалног питања у револуционарном смислу, као што је то било пре неколико година. Али коначно решење постићи ће се само кад великом препороду Меици-епохе буде следовао други акт, да би се земља и народ потпуно и коначно прилагодили модерној техници и модерном темпу живота, које су прихватили. А дотле трпе велики делови јапанског народа без речи, без речи многи пропадају.

Кад смо по трећи пут дошли у Јапан, било је то зими на повратку из Индије, и стигли пред „Нономију“, није нам Хими изашао у сусрет. Његова сестра, пошто нас је срдечно поздравила, рекла је:

— Ви сте ипак имали право. Требало је за мог брата да се штогод учини. Он је збиља имао туберкулозу.

— А како му је сада?

— Умро је, одговорила је мис Хими и осмехнула се оним осмјеком Јапанаца, који Европљанин то нико збуњује, па чак и плаши. Јер, он не зна да је тај осмех само једна маска која треба да помогне у забуни и да прикрије колико је бескрајно тешак и безграницно тужан, баш сам живот.

*бог среће*

ПИШЕ: СТОЈАН МИТРОВИЋ

Док је стављала кључ у браву осећала је да је он већ код куће, јер је само једанпут морала да окрене кључ. Среће јој је лупало. Она је учинила и последњи велики напор и отворила врате. Никола је седео у салону окружен хрпом новина. Биле су ту сигурно све новине дневне штампе, растурене по фотељама и поду. Видевши своју жену, Никола је подигао руке небу. Лице му је поцрвенило а из уста се отео крик, прави крик љубоморног и подивљалог мужа.

Јованки су колена клецала и све је пребледела.

— Ти већ знаш?

— Како не бих знао кад све новине о томе пишу. Купио сам по неколико примерака од сваких да бих се уверио да то није штампарска грешка. Добили smo по лозу! Наш је број изашао! Добили smo пола милиона динара. Разумеши ли. Пола милиона!...

И зграбио је Јованку и играо с њом по соби као суманут. После вечере разговарали су дugo и дugo о томе шта ће све да купе. Четири стотине хиљада однеће у банку, а остало ће да искористе за себе.

Кад је идућег дана Никола поподне полазио у канцеларију, Јованка га је нежно пољубила и додала:

— Поншто имаш такву срећу, сврати код нашег колектора после канцеларије и узми један лоз. Јованка је већ имала сковану намеру која јој се од јуче добро учврстила у глави. Пало јој је на памет да случај игра често пресудну улогу у животу. И, још исте вечери отишла је код Милоша...



# Позајмичена Среница

ROMAN OD X. G. KERNAJERA

(13)

Грофица, тобоже немарно, извади своју пудријеру и поче да се пудра. Глас јој није био сигуран.

— Не, не, то је била само претпоставка.

— Каква претпоставка? По среди је крупна ствар: покушај убиства са предумишљајем. Ако господин ван Тонкен сазна да ви претпостављате, да је он умешан у ту ствар, може да вас позове на законску одговорност.

— Којешта! Он то неће учинити.

— Зашто?

— Па ваљда има разлога!

Иследник је осетио да је на правом трагу.

— Ја не познајем лично господина ван Тонкена, али колико сам чуо о њему, он неће дозволити да се о њему прича. Или можда ви за своје претпоставке имате доволно оправдања? Да ли између Ханса Ауерсбаха и господина ван Тонкена постоји какав неспоразум личне природе? Или чак венцијатељство?

Грофица је била у свом елементу.

— Да, говори се, да је Ауерсбах развио ван Тонкенов брак.

— Ах, тако, рече полицајац. Онда је ствар прилично јасна. Опростице, молим вас, што сам вас узнемирио.

— Молим, молим, рече грофица. Њен дизјел био је постигнут.

\*

Мела ван Тонкен је питала неколико пута за свог мужа. Али, ни у бироу ни код куће нису знали где се налази. Чак ни његова лична секретарица ништа није знала. Знала је само то да је шофери и слуги дао вољно и да се сам извезао некуд колима. У близини, Мела се јавила мајки. Госпођа Шмит није делила страховања своје кћери.

— Не брини ништа. Он се осећа крив и то је све. Познајем ја добро мушкарце. Пусти га само нека се издуда. Вратиће се...

Мела је села да вечера, кад је завонило звонце.

— То је мој муж, рекла је и пошла према вратима.

Али то није био ван Тонкен, него онај млади амбициозни полициски чиновник.

— Хтео бих да говорим с господином ван Тонкеном.

— Жалим, господин није код куће, одговорио је лакеј.

— Ја сам из полиције. Пријавите ме госпођи.

Мела се уплашила. Помислила је на најгоре.

— Желим да говорим са господином ван Тонкеном, госпођо.

— О чему се ради...?

— Сигурно сте чули да је филмски глумац Ханс Ауерсбах тешко рањен.

Мела пребледе као крпа.

— Не, не, ништа нисам чула...

Комесару је пало уочи да су јој руке задрхтале.

— Па... па шта је с њим?

— Ништа опасно, само, у вароши се говори којешта...

— Па какве везе има с тим ван Тонкен?

Наједном јој синише најдрије мисли. Пред очима јој се смрачи, дах јој застаде. Полицајац је стигао у прави час да је придржи.

— Забога, приберите се, госпођо...

Не, не, то није могуће. Њен муж не маže са том ствари.

Зар Ауерсбах каже да га је њој муж ранио?

— Не, милостива госпођо, није о тој речи. Ја бих само желео да знам да ли је између господина ван Тонкена и господина Ауерсбаха постојао неки ефор?

— Да, постојала је мала несугласица за коју сам ја крива. Да ли је Ауерсбах о томе што говорио?

— Не, није.

Инспектору је било јасно да је пошао погрешним путем. Требало је најпре да саслуша самог Ауерсбаха. Тада би одмах био начисто да ли је по среди несрещан случај или злочин. На пречак се опростио и изашао. Стари лакеј испратио га је, забринуто климајући главом.

Пола часа доцније вратио се ван Тонкен кући.

— Да ли је моја жена код куће? биле су му прве ужурбане речи. Слуга потврди:

— Јесте, милостива госпођа је код куће. Малопре је разговарала с јединим господином из полиције.

Ван Тонкен је појурио у собу своје жене. У плачу она му се обиснула о врат.

— Павле, шта си то учинио? И зашто?

— О чему говориш, Мела? Не разумем те!

— Па изазвао си Ауерсбаха на двојбод и ранио га!

Ван Тонкен је већ заустио да каже да то није истина, али га Мела претече.

— Павле, знам све. Колико си ти крив, колико сам и ја крива. Остаћу поред тебе, ма шта се десило.

Ван Тонкен је нежно загрли.

— Мела, Ауерсбах и ја дали смо часну реч да ништа нећemo говорити. Једно само могу да ти кажем: никакав злочин писам извршио... Признајем да сам и теби и њему учинио неправду... да сам се према вама опредио...

\*

Професор Шредер није приликом операције могао да пронађе куршум.

— Ушите рану, рекао је свом асистенту и направите нови рентгенски снимак. Изгледа да се куршум померило за време преноса...

Ауерсбах је лежао отворених очију, покрiven до врата белим чаршавом, на операционом столу. Чуо је звекет инструмената и професорове речи. Све остало чинило му се као да чује и види у сну. У том тренутку мислио је на Монику.

— Зовите магистру, рекао је тихим гласом.

Флоријан се запрепастио кад су га телефоном позвали у санаторијум. Он је био уверен да његов господар спава у соби у коју се био затворио. Још се више запрепастио кад га је углемао рањена на болесничкој постељи. У чуду је само махао главом.

Ауерсбах је после неуспешне операције осећао велике болове. Глава му је горела и на слепоочницама се појавиле грашке зија. На лицу му се појавило грозничав осмејак. Флоријан се забринуто нагнуо над болесником.

— Ја сам, господине, ваш Флоријан. Шта се десило, забога?

— Пет, рече сестра која је брисала Ауерсбаху зију с чела. — Немојте да узнемирујete болесника. Видите да је у грозници.

— Да ли је опасно? Болест?

Сестра немо метну прст на уста. Ауерсбах је отворио очи:

— Мони! Мони! промуџао је с теком муком.

Професор Шредер пришао је поново болеснику постељи и забринуто опишао пулс.

— Ко је та дама коју помиње, запитао је Флоријана.

Флоријан му исприча све што је знао.

— Зовите је одмах овамо.

\*

Моника је по подне навратила у балетску школу државне опере. На злуваде погледе својих колегиница није се ни најмање обазирала. Приметила је дали није марила за њих. Самоуверено је закуцала на вратима наставнице. Она јој срдечно пружи руку.

— Могу ли опет да заузмем своје место, седме у реду? питала је Моника отворено.

— У свако доба, Мони, рече наставница одмах. Она је само на око била строга.

У великој сали на првом спрату била је проба. Балерине, оскудно одевене, изводиле су своје вежбе.

— Деце, станите мало, рекла је госпођа Малковски. — Наша Моника се враћа, направите јој места. И да се владате пристојно према њој. Вежбаће у групи Б за Аиду...

Чим је наставница изашла, девојке одмах опколише Монику.

— Моника, драго нам је што си се вратила. Шта се то десило? Да ли је већ оперисан?

Моника је гледала у чуду своје колегинице.

— Ко? О чему ви то говорите?

— Па о Хансу Ауерсбаху! Зар ти ништа не знаш?

— Ханс Ауерсбах? Оперисан? Зар је болестан?

— Није, него је рањен.

Монику као да је ударио гром. Ханс Ауерсбах рањен! Можда је већ и мртав. Па то је страшно!

Инспектор је запитао је професор Килман који је напишао. — Знате да сада није време за посете?

Ауерсбах узе инспектора у заштиту.

— То је мој добар друг и пријатељ,

господине професоре.

Инспектор је искористио прилику да се изгуби. Његова претерана ревност није уродила плод.

Професор је још једном пажљivo прогледао болесника.

— Треба да се наместите више, рекао је, и сваког часа да мерите температуру и да лежите на миру. Ни какве посете не дозвољавам...

— Осим моје веренице, господине професоре, јер иначе никада нећу да одздравим.

— Добро, вереница може да дође, али не сме много да прича.

Предвече, међутим, болесника је опет ухватила грозница.

— Не свија ми се никако његово стање, рекао је професор свом асистенту.

Моника је чула његове речи и срце јој се стигло.

— Професор, он је још млад, предњим је живот, спасите га...

— Ми ћemo учинити своје, али ни ми нисмо свемогући. Будите храбри...

\*

После пробдевене ноћи у санаторијуму Моника се вратила кући и одмах лепла. Пробудила је мајка.

— Мони, устани, тражи те један го-

сподин са господићом...

(Наставиће се)

## Драгом течи у даљини

Посвећено Властимиру А. Ђурићу

ваздух. воднику I класе у заробљеништву — Сталај V С бр. 64211

Од кад нам оде у даљину, многи су прошли дани,  
Ами, Твоји најмилији, осталосмо сами.  
Твоја слика пред нама непрестано бди,  
Ах, драги течо, кад ћеш већ једном и' нама доћи.

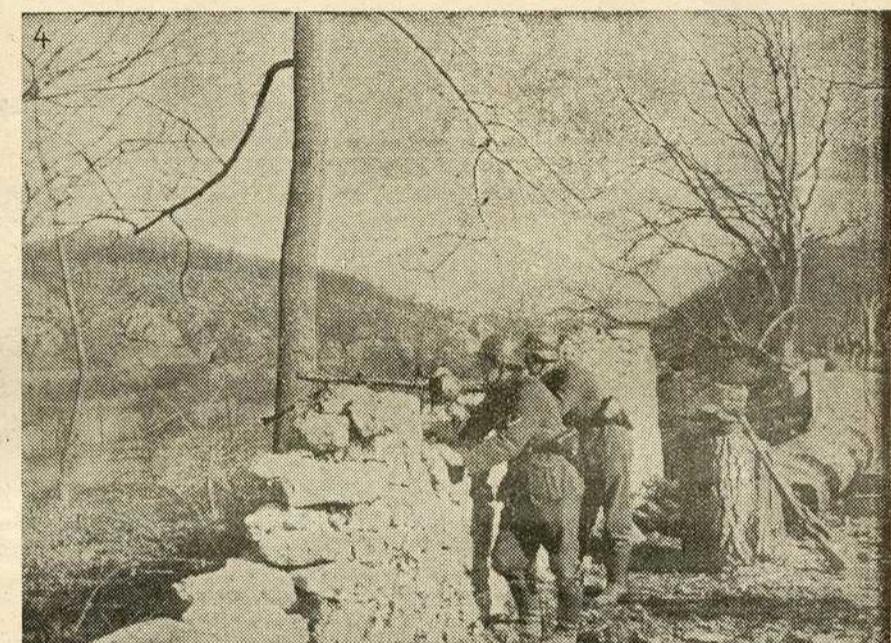
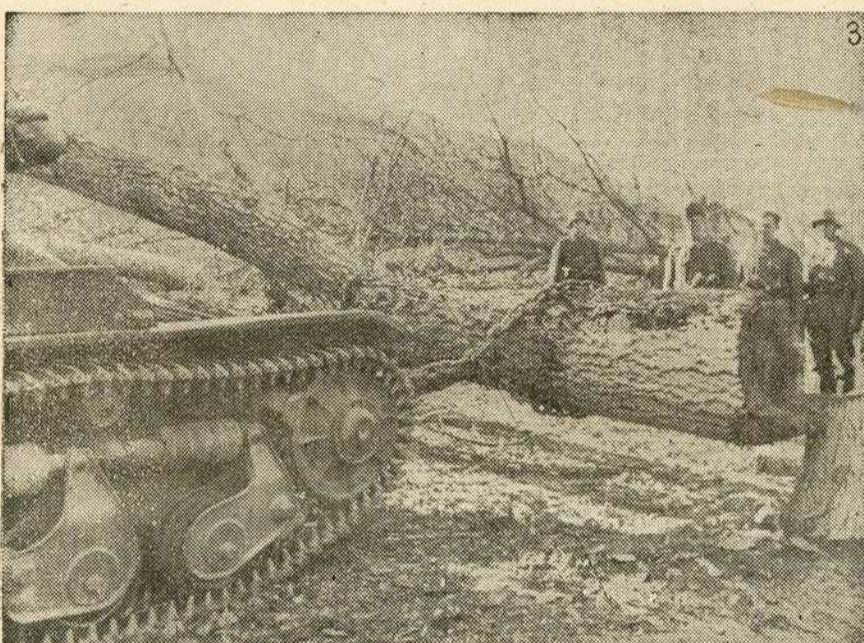
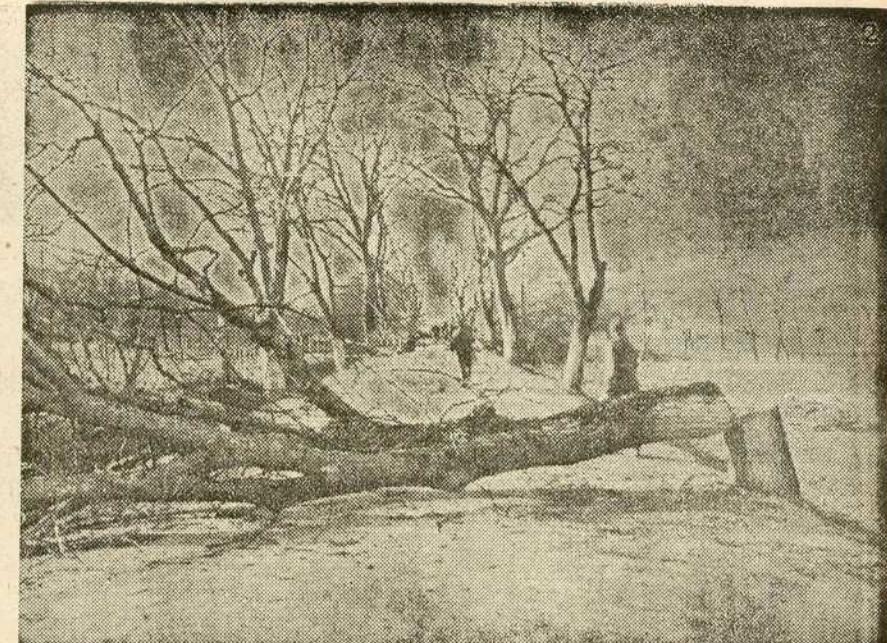
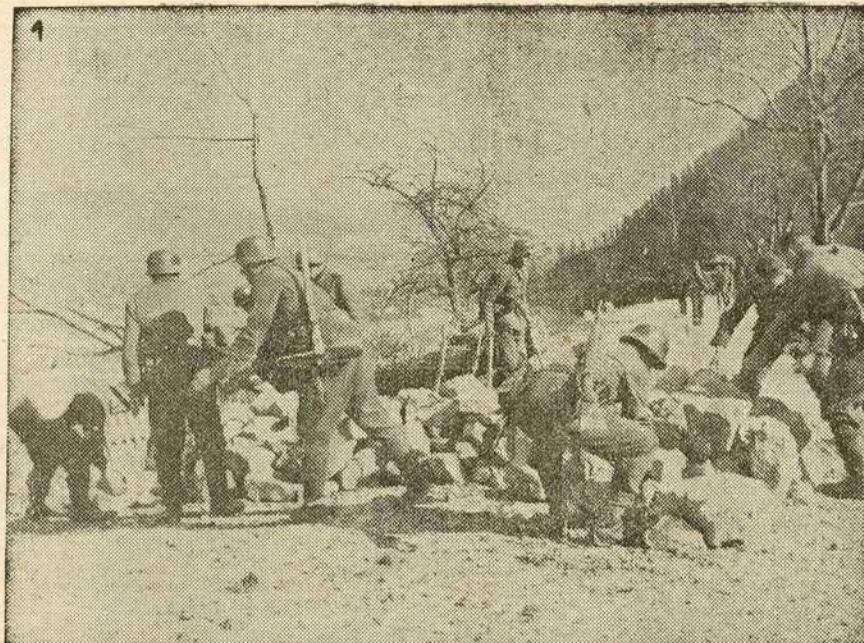
У кући је све тужно и хладно.  
Твоја стара мајка нема мира ни по ноћи,  
Стално се Богу моли и шапатом из мрака  
Пита Свенишњег, дап' ћеш, сине, једном кући доћи.

И друга слава ево прође, а дому своме Ти не дође.  
О, кад ће време једном доћи, да се вратиш?

Највећа срећа и радост биће наша, кад чујемо Твој звонки глас  
А у Твоме оку заблистаке суза среће, кад око себе видиш све нас.

Април, 1943 године  
Ваљево

Зорица Љ. Марјановић, из Ваљева,  
ученица IV разреда основне школе



(Фото: В. Ф. А.)

## Гимочници у Босни

Извијањем из ваздуха утврђено је да је друм, којим треба да прођу немачке трупе, које чисте западну и југозападну Босну од комунистичких банди закрчен са четрнаест препрека разних врста. Две групе пионира добиле су парење да те препреке отстраше. За своју заштиту и помоћ, добили су двоја оклопна борба кола с митраљезима. За кратко време пионира су на циљу, пред првом препреком. То је гомила камења на друму. Попут су поскакали с кола, пионери су је за неколико тренутака рукама отстранили. Друга препрека је оборено дрвеће. Оно се веже дебелим ланцима и одвлачи устрани. Најдебље дрвеће се прво претестерише моторном тестером коју пионира за овакве случајеве увек носе собом. Код треће препреке, пионери су нападнути митраљеском ватром са брежуљака на другој обали реке. Посао се нагло прекида. Добро постављен митраљез држи у шаху противника, док ције пронађено непријатељско гнездо противника. Са неколико сигурних плутуна топ оклопљених кола обрачунао је са њим. Пионери настављају рад и за непун час друм је слободан за пролаз осталих трупа.

- 1) Пионери су поскакали с камиона и за неколико тренутака препрека од камена отстранења је с друма
- 2) На друму Коњиц—Мостар партизани су оборили дрвеће да би спречили немачке трупе у напредовању.
- 3) Стабло је везано дебелим ланцем и за тренутак тенк га је отстранио с друма.
- 4) Пионери су за време рада нападнути ватром с друге стране реке. Њихов, добро постављени митраљез, одговорио је истом мером.
- 5) У жестоком окршају рањен је један друг. Пионери су га борним колима пренели до првих сеоских кућа.
- 6) Мотоциклиста полази с важним саопштењем патраг, борна кола с митраљезом биће му заштита, јер је друм угрожен непријатељском ватром с друге стране реке.



1) Група зајечарских добровољаца ради на грађењу пруге. Они су се као што је дневна штампа већ објавила добровољно пријавили на рад, напустили своје породице, радње, радионице, канцеларије и школе да би показали Европи, да и у Србији постоји воља и жеља за конструкцијским радом.

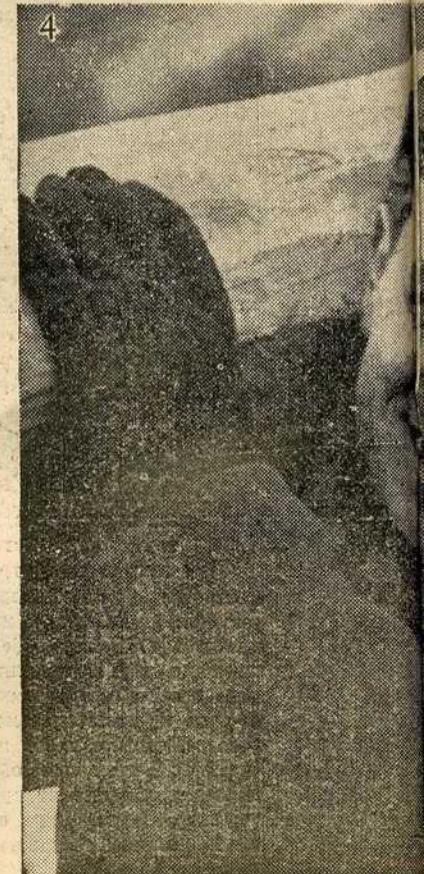
2) То је најновија шала! Тако мора и да буде! Само увек добре воље, јер то даје снаге у раду.

3) Мирољуб Нешић, абитуријент и будући музичар. Његов поглед је отворен и искрен кад прича: „Не кајем се што сам се пријавио добровољно за рад. Ово је више спорт него рад...“ Са осмехом на лицу он носи свој терет.

4) Лако је њему да се смеје! Њему као бившем ковачком раднику то и не пада тешко. Александар Стојковић мисли увек практично и објашњава нам: „Храна и стан су добри. После рада може човек да се освежи под тишем с хладном и топлом водом, а за час си сив од топлог ваздуха...“

5) Индустријалац Војин Петковић ради на монтажи шина. У своје три циглана он пеће годишње 8 милиона цигала. Сем тога има и бољиници. И он као и његов брат Никола јавили су се добровољно на рад у Бор. Петковић нам каже: „Најлепше је обде државство које нас везује. Има овде занатлија, студената, сељака па чак и музичара. Сви ми радимо један поред другога као да никад није било другачије. Зато нам је рад право задовољство...“

6) Професору Адамовићу, који у зајечарској гимназији предаје цртање, већ је 49 година. Он каже: „У почетку ми рад на који писам павикао није био баш лак. Али сад сам већ павикао и рад ми прија. Уосталом, сви смо брзо свики и сад радимо као и прави радници. Шта има у томе што радимо? Ништа. Док се једни с оружјем у руци боре за Нову Европу, ми радимо...“



Од сам стотина људи из Зајечара свих звања и занимања пријавили су се добровољно за Бор, центар рада у Србији. Они су изјавили жељу да својим радом даду српском народу пример и свој прилог обнови Србије и општој европској ствари. Њиховом примеру следовала је пре кратког времена стотина добровољаца из Неготина, стотина из Књажевца, који су се тако исто пријавили за рад у Бору. Сви су они решени да раде на обнови Србије, а за добро Нове Европе.

(Снимци: Б. Ф. А.)



## Добровољни радници у Бору



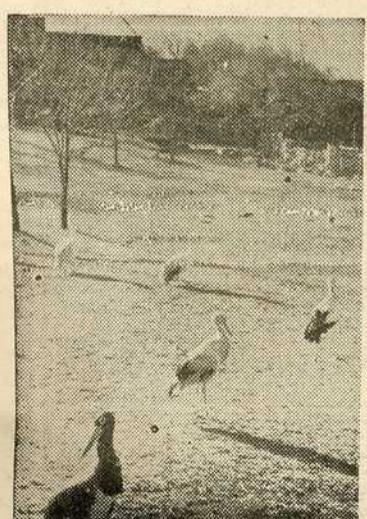
# „Коло“ ван шрика зује...

**Н**ије само земљорадник с нестремљеном очекивањем чишћу, после скоро месец испод дана потпуно суше. Нију су прижељкавали и многи Београђани, добровољни баштовари... Пре неколико дана жеља се испунила. Киша је обилно пала и напонила издашно испуцану земљу марљиво обрађену вредним рукама ратара, и оних пратних и оних „помоћника“. Наша слика приказује поглед кроз чишћу ујутро, на улице Саве у Дунав, с бедема старог града, изнад цркве Ружице...



Возни парк београдске чистачке колоне пропадао се. Осим тога штедња у горишу мора и ту да се спроведе, и због тога је већи број кола за изношење сметлишта морао да буде повучен... Ипак, надлежни у Општини, довитљivo су заменили тај крупни недостатак у хигијенском животу престонице. На разходованим трамвајским осовинама и точковима постављена су осих дана простирана кола за преношење сметлишта, и пуштена су у промет, трамвајским шинама, нарочито оних које иду кружно. Тиме је изванредно много учинено за уклањање сметлишта из београдских дворишта, и у први час, благовремено, пре почетка познатих несносних врућина...

Београдски трамваји су још увек спремни. Узалуд што су цене вожњи повећане, уз азарт строги саобраћајни прописи. Беоскопачки редови и оних који не могу да иду пешке и оних који мрзе да пешаче, још увек се отежу у недоглед. И увек се нађу они што су наивинули да се возе „на папучици“, далеко и од конуктера и од ока саобраћајца... Навика, нарочито ако је ружна, тешко се мења...



Лепи дали врачили су поново Београђана њиховим лубимцима у Зоолошком врту, који су их искрени да будемо, тако дуго и тако цестрпљиво очекивали... Пропле недеље само прошло је кроз врт преко пет хиљада Београђана. Од тога броја, највише долази на оне најмлађе и, усталом, најверније посетиоце. Животињама у врту тако огромна посета, причинила је је много радости, јер не треба забо-

ратити да њихови љубитељи, нарочито деца, нису дошли празних руку... Радост је тим већа што добре животиње знају да сада, с тојлим данима, настаје и „њихово царство“ у понудама...

С првим пролећним данима и Београд се све више подсећају. Престоничка општина неуморно наставља радове — које је, срећом кратка зима била прекинула — на улепшавању и дотериовању града... Дечанска улица, чијим је проширењем растерети центар (Теразије) довољава своју последњу „тоалету“. За који дан тротоар га нове широке и импозантне улице, једне, посталом, саобраћајно најживље, биће коначно пресечен асфалтом а тиме ће и она бити десничитиво завршена.

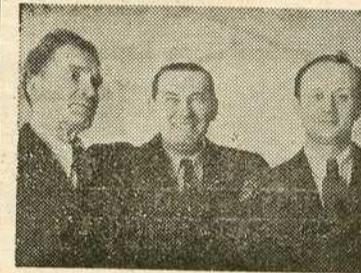


Стара зграда Српског народног позоришта, код Споменика, после свог обновљавања, добије ускоро и, толико потребне просторије за позоришни декор. На месту негдашњих шупа, којесу доиста претстављају руѓло Београда, подиже се велико нарочита зграда (и продужењу главне) која ће бити искључиво намењена за смештај декора, кулиса и намештаја, и која ће директно бити везана с позорницом. Тиме ће сајо позориште ограничено добити, већ ће добити много и сам изглед овог, иначе најлепших дела ускога центра Београда.

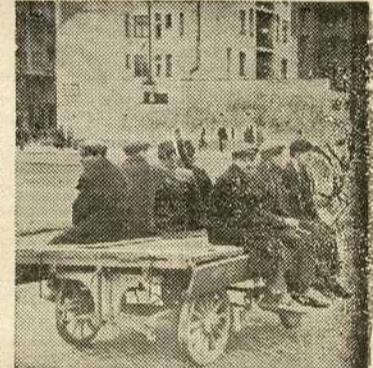


(Снимци: А. Симић)

Следећи недељник 12. овог месеца, у београдском престоничком позоришту „Центру за хумор“ приказивање се изванредно успело ревизијом „Минут после десет“ од М-Дим-а. Последни пуче недеље приказивања овог необично диховитог комада, пред препуни гледалиштем, писац је довољио и други део, који се развија, из урнебесне заплете, у Јагодини. Занимљиво је да је публика целе прошле недеље куповала карте за ову актуелну комедију за коју је се узето из наше домаће средине. Протагонисти ове популарне ревизије су гђе Жанко Стокић, Ђока Перешић, Пимић, М. Пројловић и друге, затим г. г. Аца Цветковић, Пере Матић, Митровић, Тимотић, Фазловски и други.



Српско народно позориште припрема поново „Риголето“. Овога пута (после стотог приказивања популарне опере у београдском позоришту) Риголето ће бити изведен и потпуно новом режији и потпуно новом декору. Насловну улогу певаће ће гђе Цејић, Јанковић и Хологков, а партију Ђилде ће Дара Стојаковић-Стајић.



У недостатку првих аутобуса, превоз путника врши по престоници такозвана „шпидлерска кола“. Публике увек има, која, без обзира на близину, радо хоће да плати башкудве и да с опуштеним ногама, „клапкајући“, макар и за два сата, стигне од Споменика до Цветкове механе. Тим необичним „аутобусом“ не вози се међутим само мали човек и онај пословни свет, коме је свеједно што не тако проћи кроз варош. Врло често „шпидлерски аутобус“ превози и даме, помодарке у правом смислу, које ужијавају ту повластицу што им кочијаш увек подметне неко небе.



Прошле недеље одржан је и други пролетњи тркачки састанак на београдском хиподруму код „Цареве куприје“. Публике је и овога пута било врло много тако да се може рећи да су ономадашњи трке имале такозвани „дерби посагу“. И овога пута било је изненадање што је само још више појачало драж оних који долазе на трке због кладионице. По себи се разуме да ови састанци привлаче и многобројне даме, које своју слава гађају доиста мајсторски подешавају према времену и приликама у којима живимо, што показује и овај наш снимак...

**Мир и ред значе живот, а неред смрт Србије. Запамтите то!**





# Недељни програм

БЕОГРАДСКЕ РАДИО-СТАНИЦЕ

## СВАКОДНЕВНИ ПРОГРАМ од понедељника 12 до петка 16 априла, од 5.00—20.00 час.

5.00—6.15 Другарски поздрави.  
6.15—7.00 Емисија за српске сељаке.  
7.00—7.10 Вести.  
7.10—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!  
9.00—9.20 Вести.  
9.20—12.00 Пауза.  
12.00—14.00 Подневни концерт.  
14.00—14.20 Вести.  
14.20—15.00 Нешто за тебе.  
15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, забавна музика, извештај о водостању.  
16.00—18.20 Српске емисије.  
18.20—18.40 Час немачке народне групе.  
18.40—19.15 Музика за тебе.  
19.15—19.50 Вести на страним језицима.  
19.50—20.00 Из савремених дogaђaja.

## НЕДЕЉА, 11 АПРИЛ

5.00—6.15 Другарски поздрави.  
6.15—7.00 Емисија за српске сељаке.  
7.00—7.10 Вести.  
7.10—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!  
9.00—9.20 Вести.  
9.20—10.45 Преподневна музика.  
10.45—11.45 Овечанти концерт.  
11.45—12.00 Недељни преглед за српско становништво.  
12.00—13.00 Подневни концерт.  
13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар. Диригент Селински.  
14.00—14.20 Вести.  
14.20—15.00 Нешто за тебе.  
13.50—14.50 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,65) Час за војнике.  
15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, забавна музика.  
16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.  
16.05—18.00 Весело поподне.  
18.00—18.20 Српска емисија. Изводе тамбурашки оркестар Арапицки, Вера Пантelić и Павле Ђуковић.  
18.20—18.40 Час немачке народне групе.  
18.40—19.15 У овој недељи доносимо...  
19.15—19.50 Вести на страним језицима.  
19.50—20.00 Из савремених дogaђaja.

## ПОНЕДЕЉАК, 12 АПРИЛ

16.00—17.00 Оперетска музика са плоча.  
17.00—17.30 Народна музика. Изв. нар. оркестар Милановић, Катарина Лилић, Петар Пелебин и Славко Илић.  
17.30—17.40 Предавање.  
17.40—18.00 Књижевни час.  
18.00—18.10 Из савремених догађaja.  
18.10—18.20 Поздрави наших заробљеника.

\*

20.00—20.20 Вести.  
20.20—21.40 Недеља добро почине.  
21.40—22.00 Београдски млади стражар.  
22.00—22.20 Вести.  
22.20—23.00 Немачко-француски час за војнике.  
23.00—24.00 Такви смо ми!  
00.00—2.00 Поновна музика.

## УТОРАК, 13 АПРИЛ

16.00—17.00 Филмска музика.  
17.00—17.30 Звуци тамбурашица. Изв. тамбурашки оркестар Арапицки, Вера Цветковић, Јелена Новић и Боривое Глазер.  
17.30—17.40 Предавање.  
17.40—18.00 Српски потпури. Изводи қвинтет Николић.  
18.00—18.10 Из савремених догађaja.  
18.10—18.20 Поздрави наших заробљеника.

\*

20.00—20.20 Вести.  
20.20—21.40 Од Тегерн-језера до Спреве.  
21.40—22.00 Београдски млади стражар.  
22.00—22.20 Вести.  
22.20—23.00 Музика ме је учинила заљубљеним.  
23.00—24.00 Састанак у Београду — звучно војничко писмо.  
00.00—2.00 Поновна музика.

## СРЕДА, 14 АПРИЛ

16.00—18.00 Шарено српско поподне. Судељују: Јанка Стокић, народни оркестар Милановић, Вука Шехеровић, Петар Пелебин, квартет Симби, Војин Поповић, хавајски квартет Ђорђевић, сестре Перић, Бурековић, Дивна Костић, Мита Божиновић, дует Гавриловић-Савић, Балевић.  
\*

20.00—20.20 Вести.  
20.20—21.40 Само да се не варате.  
21.40—22.00 Београдски млади стражар.  
22.00—22.20 Вести.  
22.20—23.00 Немачко-шпански час за војнике.  
23.00—24.00 Ми чинимо све уз музiku.  
00.00—2.00 Поновна музика.

## ЧЕТВРТАК, 15 АПРИЛ

16.00—16.30 Концерт београдског симфонијског оркестра под управом проф. Светолика Пашана.  
16.30—16.35 Извештај Врховне команде.  
16.35—17.00 Радио хор под управом Богдана Цвијића.  
17.00—17.30 Народне песме и музика. Изв. народни оркестар под управом проф. Петра Крстића. Солисти Драгиша Јенић и Драги Петровић.  
17.30—17.40 Предавање.  
17.40—18.00 Дечји час.  
18.00—18.10 Из савремених догађaja.  
18.10—18.20 Поздрави наших заробљеника.

\*

20.00—20.20 Вести.  
20.20—21.40 Модерне бајке.  
21.40—22.00 Београдски млади стражар.  
22.00—22.20 Вести.  
22.20—23.00 Серенаде.  
23.00—24.00 Непозната филмска музика.  
00.00—2.00 Поновна музика.

## ПЕТАК, 16 АПРИЛ

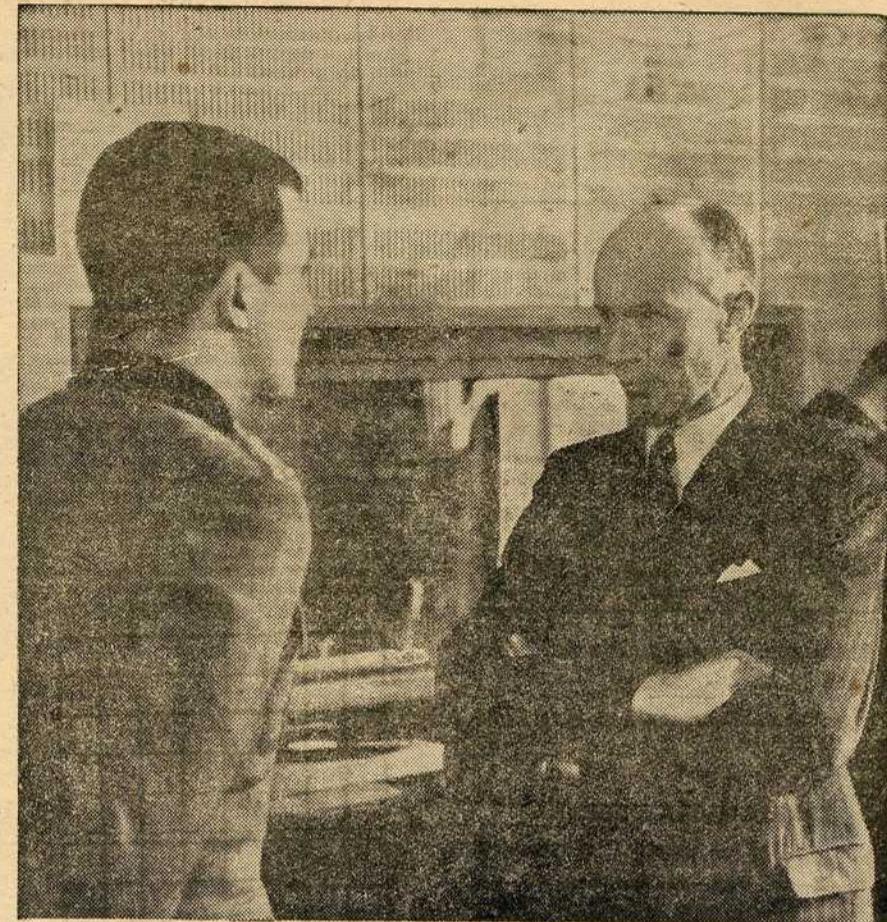
16.00—16.30 Из оперског света. Судељују: Зденка Зиковић, Јарко Џевић, Слободан Малбашки, Иван Туршић и забавни оркестар под управом Фрање Седлачека.  
16.30—16.35 Извештај Врховне команде.  
16.35—17.00 Шлагери. Изводе квартет Симић, сестре Перић и Војин Поповић.  
17.00—17.30 Народна музика. Изводе народни оркестар Милановић, Вера Пантелић и Б. Гуцуњски.  
17.30—17.40 Предавање.  
17.40—18.00 Звуци тамбурица. Изводе тамбурашки оркестар Арапицки, Лела Јештарић и Мира Јраковић.  
18.00—18.10 Из савремених догађaja.  
18.10—18.20 Поздрави наших заробљеника.

\*

20.00—20.20 Вести.  
20.20—21.40 Моје срце има данас премијеру.  
21.40—22.00 Београдски млади стражар.  
22.00—22.20 Вести.  
22.20—23.00 Страст.  
23.00—24.00 Састанак у Београду — звучно војничко писмо.  
00.00—2.00 Поновна музика.

## СУБОТА, 17 АПРИЛ

5.00—6.15 Другарски поздрави.  
6.15—7.00 Емисија за српске сељаке.  
7.00—7.10 Вести.  
7.10—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!  
9.00—9.20 Вести.  
9.20—12.00 Пауза.  
12.00—13.00 Подневни концерт.  
13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар. Диригент Ф. Селински.  
14.00—14.20 Вести.  
14.20—15.00 Нешто за тебе.  
13.50—14.50 Краткоталасна радиостаница „Лили Марлен“ (31,65) Час за војнике.  
15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, забавна музика.  
16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.  
16.05—18.00 Весело поподне.  
18.00—18.20 Српска емисија: Оа позорнице.  
18.20—18.40 Час немачке народне групе.  
18.40—19.00 Музика за тебе.  
19.00—20.00 Гласови Југославије.  
20.00—20.20 Вести.  
20.20—21.40 Шале мора бити.  
21.40—22.00 Београдски млади стражар.  
22.00—22.20 Вести.  
22.20—23.00 Европски уметници са позорнице и филма претстављају се.  
00.00—2.00 Поновна музика.



Колин Рос, научник и путописац светског гласа, приликом свог боравка у Београду, посетио је београдску радио-станицу. На слици: Колин Рос (десно) разговара са шефом радио-станице оберлојнантом Рађеном Ристићем.

(Фото: Б. Ф. Абади)

## Музичка недеља Београдске радио-станице

После великог успеха прве недеље музичких приредби Београдске радио-станице, која нам је приредила низ незаборавних уметничких концерата, очекују слушаоци и многообразна београдска музичка публика с величим интересовањем другу приредбу ове врсте која ће се одржати од 14—22 априла. Први пут једна радио-станица приређује овако велику музичку приредбу која треба да траје целу недељу дана. То ће бити приредба Београдске радио-станице идуће недеље, те исте станице која у музичком животу Југославије заузима, доиста водећу улогу.

Из великог броја приредби, које ће почети с великом симфонијским концертом великог радио-оркестра, тешко је да се издијвоје најважније тачке. Хор радио-станице, појачан хором опере, изводиће „Годиња доба“ ораторијум од Хайднеа, на коме ће узети учешћа истакнути берлински солисти. Импресивна ће бити претстава „Слободног стреља“ са првим солистима берлинске опере. Прашки гудачки квартет приказаће дела Брамса, Шуберта и Хермана Шредера који је већ добро познат београдској концертној публици.

На другим разним концертима доће до израђаја други познати солисти. Ту је на првом месту камерна певачица Леа Пилти из Беча, која ће приредити једно вече песама. Од стране Италијана учествоваће у приредби Рената Пиамби, одлична алијтичиња, као и Гвидо Агости, који је пре кратког времена певао у милианској „Скали“. То су две истакнуте

звезде италијанског концертног неба. Словачку ће представљати један пијаниста који је у целији Европи ужива великији глас.

Разуме се да ће важни делови ретких уметничких приредби бити препознати преко Београдске радио-станице. Они ће дати светским окупирају прослави своје друге годишњице плодног рада, који потпуно одговара његовој културној намени.

## Гостовања у Београдској радио-станици

Београдска радиостаница је стално давала својим слушаоцима прилике да упознају велике немачке и иностране уметнике. Истакнути диригенти и солисти приказали су српским љубитељима музике своју уметност, а они су са своје стране имали прилике да, талорећи лично упознају претставнике немачког музичког живота. И идуће музичке недеље посетиће Београд неколико истакнутих музичара, који ће приказати своју уметност и преко радио-емисија и на јавним приредбама. Имена тих уметника не заступају као што су Херман Роман, проф. Хаушилд, камер-оркестар Ханс фон Бенда-Паул Сикст, Франц Јунг или Тибор де Махула, који пуне странице музичког живота у Немачкој, а који су се остало у сећању и српске концертне публике.

## МОЈА ПЕСМА

(Јелена Рузмарин)

Слушајте дуже

о ноћи, о, схомрна ноћи  
Klarin

ефектују о, ту-го, о вре-ме

МИХОВИЋ МОГАР.

Објављујемо још једну музичку композицију: „Моја песма“ која је обраћена по тексту ранопреминиле Српкињице, Јелене Рузмарин младе и талентоване наше песникиње.



# ДЕЧЈЕ ВЕСНИК

ЗА ДЕЦУ, ДА СЕ РАЗОНОДЕ И ПОУЧЕ

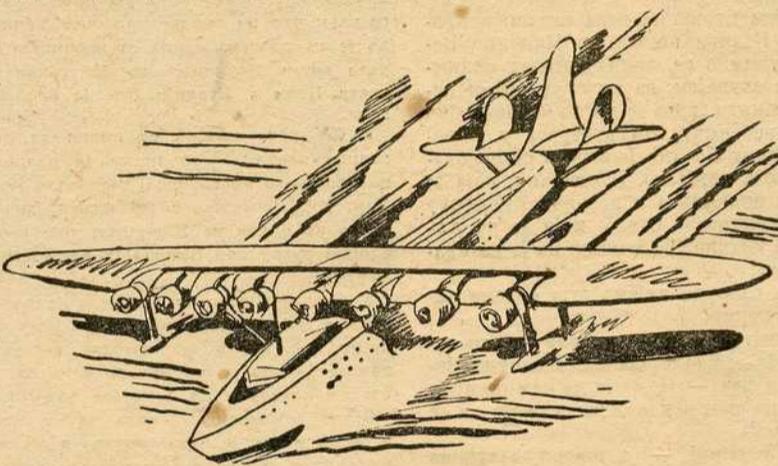
## КАКВА ЏЕ БИТИ АВИЈАЦИЈА? Када ћи будеш зреми буди?

**И** 1966 године, као и данас, имају три врсте аероплана, који ће вероватно, због великих промена у самој конструкцији, носити кавко друго име: аероплани за приватну употребу појединача, путнички аероплани и поштанска аероплани.

У већој мери но данас аутомобил, приватни аероплани биће у општој у

изазвање потребу да се ваздушни саобраћај тако удеши да не долази до судара између њих. То ће бити један од најтежих задатака за техничаре и за саобраћајне власти.

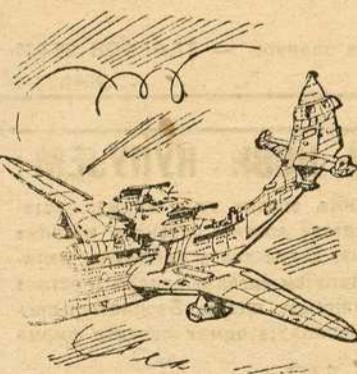
У ваздуху постојаће ваздушне улице и путеви са одређеним правцима кретања. Сваки аероплан имаће одређену своју висину летења, а над цен-



потреби. Свака кућа имаће свој аероплан. Људи ће летети између градова као данас што се возе аутомобилом по улицама. Ти аероплани биће џевтини. Држати аероплан претстављање мањи издатак по што се дала распорти на један обичан, скроман аутомобил.

Ови аероплани биће чека врста аутожира или гироцрана, са крилима која се обрну. У градовима постојаће велике гараже за овакве аероплане, са терасама на крову, са којих ће ти аероплани узлетати и спуштати се на њих. Имунијије куће имаће сопствене гараже са својим терасама. Ови аероплани дизање се право (вертикално) у вис, моћи ће и да лебде непомично у ваздуху и кретање се брзином од најмање 300 километара на сат. Спуштање се лагано, као лептири на које било место, јер им за то неће бити потребно, као сада, много терена.

Летеће и старо и младо. Нико се неће бојати да лети, јер ће ти аероплани бити потпуно сигури. Да би се летело, неће бити потребна никаква спрема, јер ће ти аероплани имати



автоматске, а не живе, пилоте. Данашња примена радиотелеграфије у ваздушном саобраћају биће тако развијена, да ће се аероплани кретати од места до места аутоматски, вођени путевима невидљивих таласа. Као што дапас у лифтovима притиснете дугме за неки спрат, и лифт вас донесе тамо, тако ће на аеропланима постојати табеле различних аеропланских станица и могућност да се простим притиском на дугме аероплан укључи у таласну линiju којом ће аутоматски да се креће и да долази на циљ.

Огроман број приватних аероплана

разликом што ће се од Европе до Америке путовати 5 сати, место 5 дана.

Пут око света по нашем 45 упореднику, који је дуг 20.000 километара, трајаће непуна 24 сата. Крећући се по том путу, од Београда, преко Америке и Азије до Европе натраг, аероплан ће летети истом брзином којом се све тачке наше планете (земље) на том упореднику окрећу око земљине осовине.

Летећи у супротном правцу од обрата земље и истом брзином којом се земља обрће, аероплан ће у односу на висину бити непомичан, он ће лебдити у висини, док ће земља под њим прометати брзином од 1000 километара на сат. Таквом аероплану, ако је на пример он пошао при изласку сунца, за све време лета биће зора. Сунце ће се без прекида видети на источном хоризонту, само ће се контуре тог хоризонта мењати. Кад авион буде путовао ноћу, читаво савежје зауставиће се у свом привидном кретању које смо навикли гледати, приковано за земљу у њеном вечитом обртању.

Једном речи, кроз тридесет година можи ће се осетити да су аероплани у неку руку мала, независна небесна тела.

Поштанска авијација препосниће искључиво писма и пошиљке, без путника и без авијатичара.

Целу ту будућу авијацију треба да изградите, углавном, ви, садашњи деца.

Српско коло  
Нек се вије,  
Ко тробојка Србадије...  
Будите нам ведри чили  
Ви Срчићи наши мили!

## Врдшица

Цин-цин, цин-цин, звонце звони,  
Звук кроз ваздух нежно рони...  
Мали Пера школи хити,  
Где га чека Нега, Мита,  
Лаза, Воја, Буцко, Паја,  
Драган, Љуба, Гојко, Раја...  
Цин-цин, цин-цин, звони јаче —



Звонице држи свако ђаче.  
Радост блиста свим на лицу:  
Спремај се за врбицу.  
Млада срца Христу хрле...  
Цин-цин, цин-цин, бруји градом,  
Поворка је пошла падом...  
Песма јечи, небу с' диже —  
И поворка цркви стике.  
Ту одјекну веће звено,  
Благе вести прича оно...  
Бим-бом, бим-бом. Општа слава —  
Лазар данас вакрсава.  
А кроз њега нам спасење —  
Исусово вакрсење...  
Сећајмо се тога часа —  
Христос Бог је извор спаса.

Београд, априла 1943. M. Шибица

## Мачинијадске вентиле

### Горући дим

Направимо дугу и узану кесу, али тако да на горњем крају нема већи размер од 2–3 см а на доњем крају са свим малу рупицом. Упалимо лис кесу на ширем крају и држимо је са свим мало нагнуту на једну страну. дим ће пролазити кроз онај мали

### Ласте и роде

Топлији су дани... Зима нам већ оде.  
Долете ласте, долете роде...  
На граници своји, што је поред куће,



Често испод стрехе ластица цвркуће,  
Шале поздрав свима, жели сваком

срећу...

Радује се сунцу, дивљом премалећу.  
Сунчице јој шаље зраке са висине.  
И она се радо са свом гнездом брине:  
Носи сва, ог дана сламку па извере,  
Носи блата мека, вуче и паперје...

Вешто гради гнездо за своје

младунце —

На послу је увек, чим се води сунце.

И роде се гордо по барама шећу.

Час жабицу схватае, час нам

заклепећу.

Њима је по срцу ливада и бара...

И рода се исто о свом гнезду стара:

Вије га на кући — на дримљаку, крову,

Ту оне клепећу, једна другу зову..

Где ласта цвркуће и рода клепеће —

За ту кућу кајку, да је пунा среће.

Београд, априла 1943. M. Шибица

### Спаљени конац сјединити

Узимемо ли чаши, са јасним звуком и пренесемо је устима па говоримо или пе-

вамо у њу, чујемо при неким звукима од-

јек. Одјели се јављају само при неким

тоновима. Овај тон задржимо и опробамо

неколико пута, да га не буди изгубили. За-

тим хукнемо у чашу за целу октаву ви-

ше, и то снажно. Чаша ће се разбити од

оговог снажног звука.

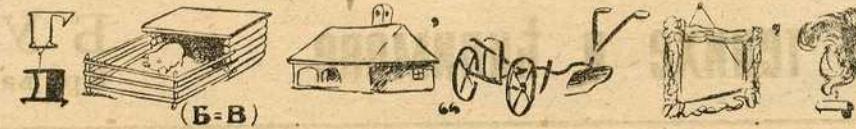
### Скривалица



Да ли можете да нађете конјаника? По-  
тражите га и видете да мора да је тв.  
Јер још заправо није ни доспео до земље.

### РЕШЕЊЕ РЕБУСА

Сло(н) (но)га Је о Д бога(љ) (т)ане СЛ  
о ГА (р)од(а) ЗЛ (р)ог А = Слога је од  
бога, а неслога од злога.



# ИСТОРИЈСКЕ И ДРУГЕ АНЕКДОТЕ

## БОЉЕ НЕГО НА ПОЗОРНИЦИ

Глумац и познати некад боем Петар Стојковић, кад је опет једном остао без паре, пође право краљу Милану. Успут је код неког трговца антиквитета купио стари пистол, који је затим пошидио краљу да му откупи. Сузних очију испричено је како се налази у беди и како мора да прода овај пистол, посљедњу успомену на свог претка војводу Миленка Стојковића. Краљ се сажали, да глумцу прегршт наполеона, а пистол, Стојковићеву „најмилију породичну успомену“ није хтео ни да узме. Још истога дана краљ сазнаде да га је Стојковић преварио, да он уопште није потомак војводе Миленка Стојковића већ да је родом из прека.

— Не жалим, — рече тада краљ Милан, — што ми узе паре. Улогу Стојковићевог потомка одиграо је боље него иједну другу у позоришту!

## УТЕХА РОДИТЕЉУ

Лекара и каснијег професора Београдског лицеја др Вука Маринковића позваше једне ноћи хитно некоме његовом пријатељу, коме се разболио син.

— Шта би младићу? — упита Вук у врата кад стиже пријатељевој кући.

— Плашимо се да није запаљење мозга. У јакој је ватри и стално нешто бунци! — одговори забринуто Вуков пријатељ.

— Којешта! — као зачуди се Вук, који је знао да се тај младић не одликује богзна каквом памећу. — Тога ванда не треба да се бојиш. Та сам најбоље знаш да ти син нема мозга! И, доласта, младић који је после оздрављивања, није ни имао запаљење мозга.

## ГЛИША ЛАЗИЋ И ДЕТЕ

Професор Гига Лазић никада се није јежио, али се тајно врло радо удварао младим дамама.

Једном приликом, враћајући се вожом из једне вароши, у вагону се Лазић упознао с једном госпођом, која је имала мало дете у повоју. Кад је воз стигао, Гига Лазић се показао врло предусретљив и помогао дами при изласку. Искочи број из воза и потражи носача, да понесе кофере дотичне даме. На његов малер, као што је киша пљуштала, не беше ни једног носача. Лазић се нашао у неприлици, јер није хтео да се понизи, да понесе кофере, те узме у наруџије јастук с дететом, најдужи се, да не успут срести каквог носача, који

ће понети кофере, а он ће госпођи преплати њезино дете, па га и неће нико видети, како носи дете.

На његову несрету, ни једног носача не сретоше и тако је Гига морао даље с дететом на рукама. Кад стигоше на пијацу, може се мислiti како му је било, кад је спасио своје пријатеље професоре Недељковића, Коларевића и Пају Марковића, који га са потсмехом посматрају, где носи на рукама туђе дете.

## СТЕВАН СРЕМАЦ КАО ГОСТ

Матавуљ позвао на вечеру Стевана Сремца, који је био познат и по томе што мало једе, а уз то и пробира. Као прво јело изнет је прасећи паприкаш. Госпођа Јубица понуди Сремца да узме.

— Хвала, не једем прасећи паприкаш! — одговори Сремац.

— Зар ни прасетине?

— Прасеће печење једем, али паприкаш не једем.

— Никакав паприкаш?

— Паприкаш једем, али прасећи не!

— Е, онда имамо само још једно месо и тесто! — рече госпођа Јубица и помену које.

— Не једем ни то! — рече одлучно Сремац.

— Па шта ћете ви онда вечерати?

— с очајањем упита домаћица.

— Дајте ми хлеба и вина!

После дугих разговора и проговарања коначно се ипак нешто наплило и за Сремца да не остане без вечере.

## ДРУМ, ДРУМ, ДРУМ...

Чувени некада наш географ Владимира Карић, који је толико чинио за упознавање Србије, волео је у миру да предаје. Ваљда зато, што је био бोлешљив, па и најмањи жагор на његовом часу у школи могао је да га изведе из душевне равнотеже. Једном приликом држао је чак из земљописа када се са Велике пијаце, преконута школе, зачу лупа добоша и вика „лицитант“:

— Пет динара! Ко да више? Друм, друм, друм...

Карић заста с предавањем и као да се сав накостреши. Тамал снова да

почне, а опет се зачу исти глас и луна добоша:

Пет динара и пет парара! Ко да више? Друм, друм, друм...

Карић тада нагло скочи, појури из разреда и разјарено викну:

— Јадна Србија! Где ли је школа, ту ти је и пијаца!

## ГЕОРГИЈЕ БРАНКОВИЋ И ДР ЛАЗА КОСТИЋ

Пок. Лаза Костић је врло радо одлазио у посету патријарху Бранковићу, али му је благовремено јављао свој долазак.

Тако приликом патријархове красне славе Лаза Костић јавио му свој долазак овако: „Данас по, сутра до, Лаза К.“

## ШЕКСПИР ПРЕД БЕОГРАДСКИМ СУДОМ

Крајем прошлога века тадашњи професор Велике школе др Миленко Веснић примио се, заинтересован занимљивим случајем, да на суду брани неког радника, који је из љубоморе убио своју вереницу. На претресу у Варошком суду Веснић је заиста сјајно бранио свога клијента. У одбрани, која је била и правничка и песничка, поменује Шекспировог Отела, који је из љубоморе удавио Дездемону, па је на крају рекао:

— А сада да чујемо шта о томе каже Шекспир!

— Откуда долази да нам ви то говорите? — упаде претседник суда Веснићу у реч. — Больје је да нам он пред судом да свој исказ. Како кажете да се тај зове?

— Шекспир! — одговори зачујено бранилац Веснић.

— Његово име ми је некако познато. Ваљда га и лично знам? — прогуња претседник. Затим нареди одацију:

— Нека уђе сведок Шекспир!

## Og kaga

### СУ ПОЗНАТА ЗВОНА

Не зна се када је постало прво звono и зашто је постало. Али ипак, према неким чињеницама, човек мора да дође до закључка да је звono измишљено у стара, врло стара времена.

Постоје на свима језицима изрази који означавају звono. Налазе се слике звона на многим споменицима код старих Египћана. Грчки филозоф Теокрит говори о звонима која су служила приликом жртвовања нечега боговима. Јувенал и Плиније кажу да су звона била употребљавана да би публика била обавештавана да су отворена купатила и да је почела пижана.

Цар Константин био је први који је увео у религиозну службу по прслама. То је у почетку било ручно звono којим се звонило на вратима цркве и обавештавали се верни да служба почине.

Тек после, у петом веку после Христе, почело је линење звона од бронзе, чији се звук чуо на велике даљине. Тврди се да је та црквена звона са звоника први увео свети Паулино, око 420 године, у месту Поли у Италији, где је био владика.

У XV веку почели су ливци да ливу велика звона. У то време је изливено велико звono на париској катедрали Нотр-Дам, које је тешко 15.000 фунти, док је звono на цркви на Монмарту, које је поклонио руски цар Никола II, тешко 50.000 фунти.

У Средњем веку се створило једно веровање које је звонима давало неку чудесну моћ. Људи су веровали да звono ногони ћавола у бекство, да тера далеко кугу и колеру и да лечи све болести. Отуда је настала навика да се звони у звону и кад је нека свечана и радосна прилика и кад се догоди нека велика катастрофа: поплаве, буре, пожари, опсаде, објава мобилизације, прекид ратовања и закључење мира. Звона су објављивала народима како радосне тако и страшне догађаје.

## ДАМЕ

ВАШЕ ЧАРАПЕ  
ВРЗО И СТРУЧНО  
ПОПРАВЉА

ПОПОВ, КРАЛА МИЛАНА 17

2267. 1-1

## Становници насеља

Краља Александра!

Обрадујте ваше мале за Ускре, леп избор дечијих играчака наћићете у радију

## ВОЈИСЛАВА СИМИЋА

КРАЉА АЛЕКСАНДРА БРОЈ 279

(Преко пута Гајине кафане)

30581. 1-1

## ЗЛАТАН НАКИТ

и све златне предмете, дијаманте крупније, брилијанте све величине, све врсте тепиха и ћилима, кристал, порцулан, фото-апарате, хармонике и све боље античке ствари купује и највише плаћа

## »Нова Комерција«

МАСАРИКОВА БРОЈ 4 (палата Официрске задруге) — ТЕЛЕФОН 28-035

30584. 1-2

## ЗЛАТАН НАКИТ СТАРИ И НОВИ КУПУЈЕМ:

Дијаманте крупније, брилијанте све величине, златне зубе, бурме, прстене, минђуше, брошеве, бразлетне, ланце, сатове златне, сребрне и металне само исправне и од бољих познатих марака; старо злато оштећено, излијано, попомљено и горело сваку количину, купујем сребрне есцајге и остале исправне предмете од сребра купује и највише плаћа. Безплатно процењује и на захтев процењене вредности исплаћује одмах позната фирмa

## »БРИЛИЈАНТ«,

власник МИЛИВОЈЕ М. МИТРОВИЋ

БЕОГРАД — ЂОРЂА ВАШИНГТОНА УЛИЦА БРОЈ 6 — ТЕЛЕФОН 28-708

30582. 1-1

купује и продаје

## БУНОВИЋ

Краља Милана 8 тел. 24534

Персиске, домаће тепихе и ћилимове

**П**рирода је најбољи пропалазач. Човек је из овог Природиног неисцрпног „патентног бироа“ само бесплатно узимао принципе, на којима је заснивао своју технику, грађевинарство, своје машине и алате, али, правог пропалазача никад није достигао. Јер природа ради са „живом материјом“, а човек с мртвим материјалом.

Тако на пример летенje је природа много пре пронашла него човек и решила је тај проблем на неколико начина. Падобран је човек пронашао студирајући семе скромпога мајчачка које данима лебди у ваздуху. Шупље стубове који могу да носе сразмерно велики терет видео је човек код бамбуса и пшеничне стабљике. Црпку са вентилима направио је по угледу на рад свога срца. „Куглични лежај“ („куглажер“) открио је прво на својим рукама и ногама. Ткање је научио од птица-плетиља и паука. Прва боца је била — тиквица. У производњи свиле машине имитирају и данас — свилену бубу.

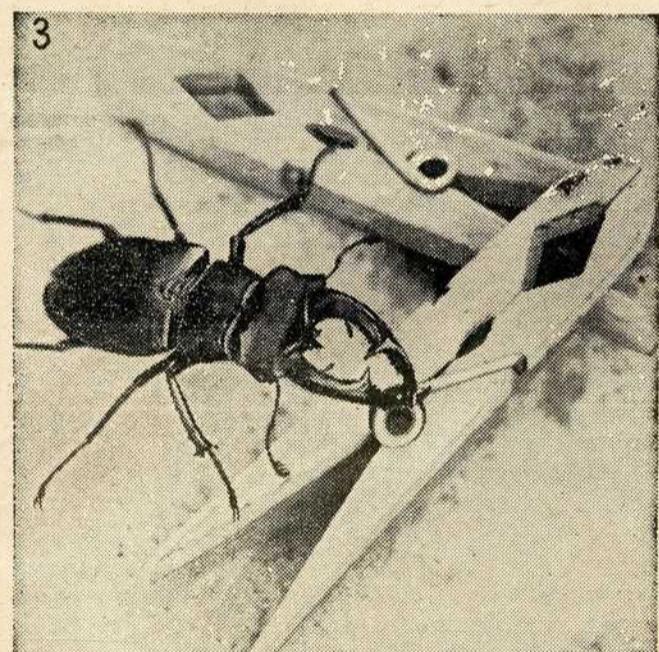
Једном речи, број пропалазака највећег пропалазача: Природе, неисцрпан је. Човек је само мање-више успеши имитатор њених величествених дела.



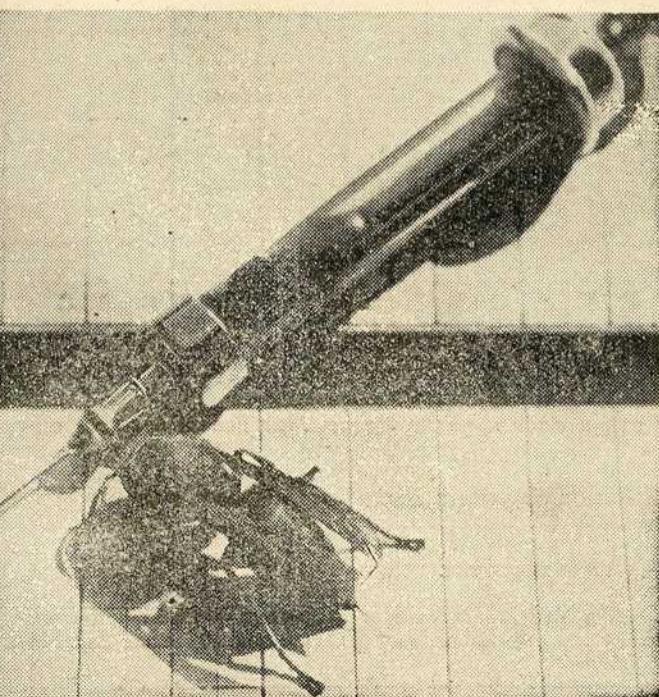
1) Природа је дала зеленој жаби такву справу на прстима ногу да може да се пење и по стаклу. Човек је направио слабу имитацију те справе — од гуме.

2) Главица мака је савршена направа за посипање. Порцелански мали суд ја со, паприку, бiber или туцани шећер само су слаба имитација те направе коју је природа створила.

3) Клешта и штипалке за рубље направио је човек по угледу на штипалке рака и јеленка. Само штипалке јеленкове су много савршеније и јаче.



4) За давање инјекција човек је измислио савршене игле. Те игле имају отвор који се једва види микроскопом. Али та игла је груба и неспретна направа према жаоки једне пчеле, коју је створила природа.



5) Фотографски објектив и човеково око саграђени су на истом принципу. Само зеница човечијег ока, због своје покретљивости, много је савршенија него сочivo фотографског апарат.

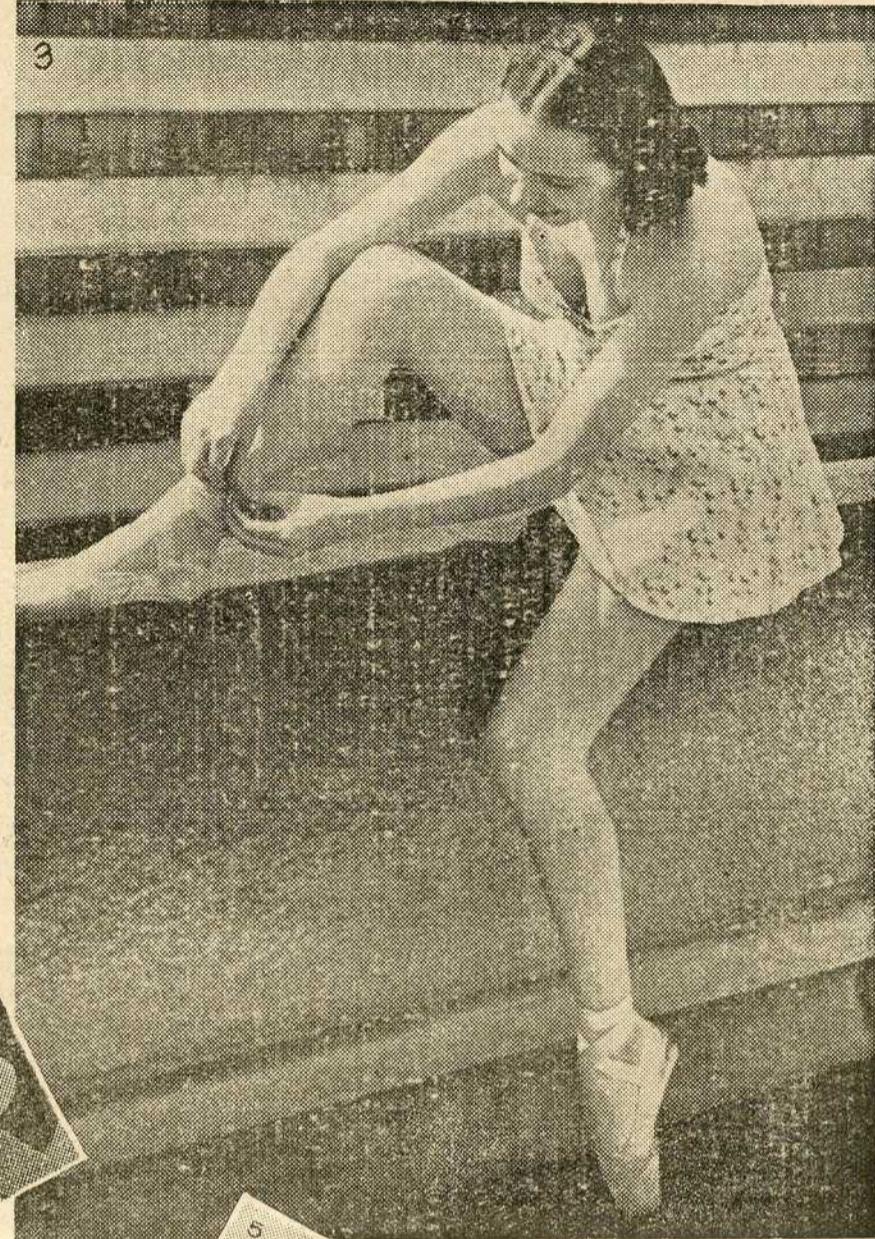
6) Боце које је створила природа још и данас су у употреби. То су тиквице које и нашим сељацима служе као суд за воду.

(Фото: Б. Ф. А.)

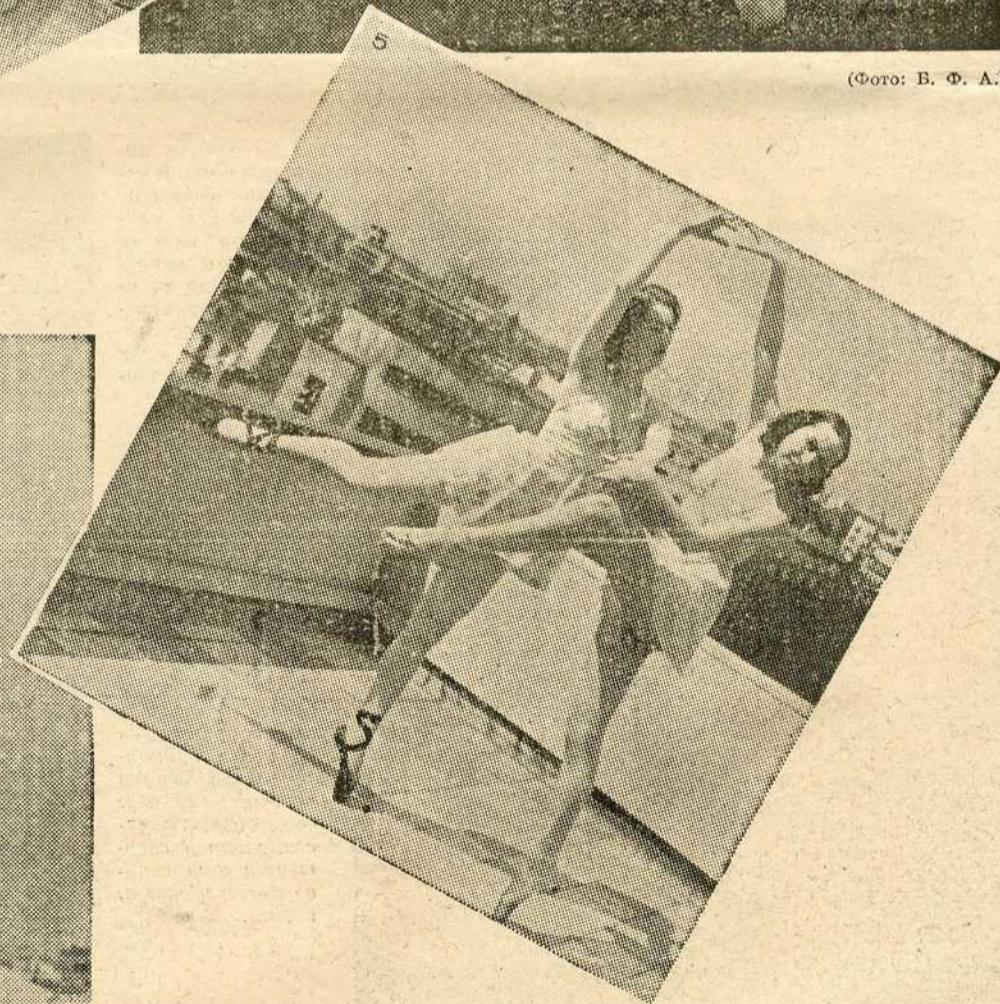




## НА КРОВУ ВЕЛИКЕ ВАРОШИ



(ФОТО: В. Ф. А.)



1 — Проба на крову има и своју незгодну страну. Беле ципеле балерине страдале су од чави.

2 — Славне играчице Марија Лисеану и Магдалена Радулеску у бечким костимима из времена вальцера.

3 — Кратак одмор — сева је попустила.

4 — Играчица не сме да добије вртоглавицу ни кад игра — на ивици попора. Марија Лисеану показује једну своју играчку фигуру баш у таквом положају.

5 — Славне румунске играчице-балерине Марија Лисеану и Магдалена Радулеску изабрали су терасу једне високе куће у Букурешту за своје приредбе.

## Од Старога ЧЕОНО

Пролеће је доба кад жена мења и обнавља своју гардеробу. Међутим, овог пролећа нови модели мора да изостану. Али то не треба да нас баци у очајање, јер то не значи да треба да се појавимо у неком старом похабаном мантилу или расходованом костиму. Колико су пута у стаљу ситнице да даду сасвим други тон нашем оделу. Све зависи од укуса и наше вештине. За мали издатак на неку ситницу можемо да оживимо хаљину коју већ нерадо носимо, јер нам се чини „демодирана“.

\*

На slikama имамо неколико примера како да комбинујемо стари изношени материје да би добиле нов изглед. Ево например како могу стари мантил да употпуни рукачи изношеног пепита костима. Од исте материје дамо да нам се изради обод неког шепшира. Поподневну хаљину можемо да оживимо широком сукњом, тако да нисмо ни морали старију хаљину да кварамо. Често се могу употребити много једноставније допуне за хаљине, као што је то обичан ѕајшиш. Он је често у стаљу да да најлепши изглед хаљини, а може да буде од разноврсних материја: од коже, мушеме, сомота, штофа или шнура у неколико боја. Може да буде штепован, израђен руком, набран итд. Углавном да одговара хаљини и да је укусно израђен.

Обична ешарпа, жабо или клипс, све су то ситнице које ће дати вашој хаљини други тон, тако да ваша пријатељица неће се одмах ни сетити да је та хаљина стара.

\*

Данашње тешко време диктира и модом. У доба када се решавају мно-



Једнобојна поподневна хаљина добиће сасвим други изглед ако се носи уз шарену сукњу кројену у „глоки“ (звено).

(Фото: Б. Ф. А.)

го тежи и озбиљнији проблеми, свакако је излишно да за жену претставља највеће очајање мода облачења и нова гардероба која је за данашње прилике луксузна. Треба се користити оним што нам стоји на расположењу.

И опет од старог ново. Мантил, који је већ одавно изишao из употребе, може да се оживи и да служи за прве пролећне дане као модел.



Стари карирани костим који није више за ношење може корисно да се употреби за прве пролећни мантил. Овако прегађени рукави добиће сасвим други изглед, као и обод шепшира који већ одавно не носимо.

## О досади

„Досадно ми је“ кажете?

У ово доба када има толико брига, које су окупиле цео свет, зар смете да изговорите ту реч: „досада“?

Знате ли шта је то досада? То је болест свакако врло озбиљна, која долази као последица лености. То је болест оних који немају стварних брига које би их запослиле, имају времена, и то сувише много, да мисле само о себи.

Туђе бриге и патње њих се не тичу! Оно што је најважније то је њихова личност. Они не знају чиме да се баве, ме умеју да се извуку из свог сталног круга људи у коме се крећу, време им споро пролази и тешка реч је изговорена: „досадно ми је“!

Они који познају невољу, који су изнурени бригама, не пате од досаде:



Ово је снимак жене из Марока и близине Тангера. Да то није полар на мода? Ову моду условила је потреба. Не чувају свој тен само еманципације жене. И жене Марока приморане су да бране своје лице забрањивањем, јер овај велики шешир који је можда деформација наших модерних шешира, штити им лице од финог песка што га ветар наноси свуда; засипа уста, нос и поре. Овим забрањивањем оне су изоловале сваки део лица и оно их штити у исто време од великих хладноћа афричке климе у брдовитим крајевима.

Езотерични шешир — тако би се бар изразили наши модни журнали, велики је обода и прицрвишен је у жетима преко глave за лева.

они уздипу, а то је сасвим нешто друго.

Да би сте се излечили од досаде, створите очи, гледајте око себе и затим у својој сфери, створите себи одређени посао. Макакав он био он ће вас разонодити. Сваки посао је добар; ако сте у селу или имате своју бащту, обрађујте, плавите, заливавте.. Бинете можда мало уморни, али задовољни собом.

Немојте никад да будете беспослени. Имајте увек неки посао у току. Не плачите над својом судбином кад нико не за жалење. Лектира ће вам такође помоћи. Немојте се устручавати да пеку кљиву прочитате и по други пут. Увек ћете наћи у њој нешто ново. На тај начин обогатићете свој дух и бићете излечени од досаде.

## Мисли о женама

— Женску љубав не смеш молити; мораш је освојити.

— Јубав је многе људе нагнала да буду способни за живот.

— Преварена жена обично мисли: „Ја сам ми била верна као обична сељанка, а он ме изпеверио као неки Касанова“.

— Жена кад себе поклања, мисли да поклања ћео један свет, — а човек пријејући тај дар, мисли да прима играчку.

— Мајка се не постаје, него се као таква свака жена роди; јер деца само задовољавају матерински позив, али га она не стварају.

— За жену никакве муке ни тога бе пису тешке ако верује да ће своју лепоту увешати.



